

Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore 2018-2020

Komisija za pripremu i praćenje Srednjoročnog programa rada Vlade
JANUAR, 2018. godina

SREDNJOROČNI PROGRAM RADA VLADE CRNE GORE 2018-2020

Sadržaj:

UVODNA RIJEČ PREDSEDNIKA VLADE	2
CRNA GORA DANAS.....	4
ČEMU STREMIMO	7
NAŠ PRISTUP	12
NAŠI PRIORITETI ZA NAREDNI TROGODIŠNJI PERIOD	12
PRIORITET 1: Crna Gora - država ekonomskog razvoja i novih radnih mjesta.....	16
PRIORITET 2 : Crna Gora - država vladavine prava i dobrog upravljanja	24
PRIORITET 3 : Crna Gora - država koja podstiče razvoj nauke, obrazovanja i kulture za bolji ekonomski rast	33
PRIORITET 4 – Crna Gora - država uspješnih infrastrukturnih projekata	39
PRIORITET 5: Crna Gora - država koja brine o zdravlju i dobrobiti svojih građana i zdravoj životnoj sredini.....	46
PRIORITET 6: Crna Gora - država sa snažnom međunarodnom pozicijom	56
MEHANIZAM ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA SPRV:	61

UVODNA RIJEČ PREDSEDNIKA VLADE

Crna Gora ide krupnim koracima naprijed prema budućnosti snažne, stabilne i moderne države, otvorene ka svijetu, a prije svega ka građanima. Do boljeg kvaliteta života naših građana želimo stići zajednički, afirmišući dosadašnje projekte i inicijative i pružajući šansu svima koji žele uspjeh našoj državi da se uključe i doprinesu ostvarenju **naše vizije Crne Gore** kao države održivog ekonomskog razvoja, dobrog upravljanja, ekonomskog rasta zasnovanog na ulaganju u nauku i obrazovanje, uspješnih infrastrukturnih projekata, zdrave životne sredine, jednakih šansi za sve njene građane i zemlje snažno pozicionirane u svijetu.

Ovaj program predstavlja jasnu mapu puta za ostvarivanje vizije razvoja koja u prvi plan stavlja interes naših građana. Unapređujući koordinaciju politika i strateško planiranje na srednji rok, stavljammo akcenat na rezultate koji će: Crnoj Gori obezbijediti dinamičan ekonomski rast, nova radna mjesta i zapošljavanje. Cilj ovakvog sistema upravljanja je obezbjeđivanje ukupnog društvenog i ekonomskog razvoja, zasnovanog na postavljanju realnih ciljeva i jasnih prioriteta. Želimo da u naredne tri godine nastavimo da na uspostavljenim temeljima i zadatim pravcima, na koje se ova Vlada obavezala Ekspozeom, gradimo dalje našu budućnost, razvijajući:

- Crnu Goru kao državu dinamičnog ekonomskog rasta novih radnih mjesta;
- Crnu Goru u kojoj temelj funkcionisanja čine principi vladavine prava i dobre uprave;
- Crnu Goru koja razvojem i ulaganjem u nauku, obrazovanje i kulturu postiže brži ekonomski rast;
- Crnu Goru kao infrastrukturno razvijenu državu;
- Crnu Goru koja se stara o zdravlju i dobrobiti svojih građana, kao i zdravoj životnoj sredini - uvažavajući princip održivog razvoja;
- Crnu Goru kao državu sa snažnim međunarodnim ugledom.

Uvjereni smo da postavljeni prioriteti predstavljaju realnu i ostvarivu sliku budućnosti naše države, posebno uzimajući u obzir **dosadašnje aktivnosti i uspjehe ove Vlade u periodu za nama**.

Na unutrašnjem planu, **pratili smo viziju izgradnje snažne ekonomije i boljeg životnog standarda naših građana**, te smo u tom smislu:

- Sprovali aktivnosti na planu ekonomske politike, koje su dovele do toga da realan rast ekonomije umjesto projektovanog od 2,7%, bude čak 4%, što je gotovo dva puta više od prosjeka u državama Evropske unije i oko 1,5% više od očekivanog rasta u regionu Zapadnog Balkana. Ovakav dinamičan ekonomski rast podstaknut snažnom investicionom aktivnošću i rezultatima protekle turističke sezone, donio je i nova zapošljavanja, pri čemu se polovina od 5,5 hiljada novih radnih mjesta odnosi na realni sektor, kao i rast prosječne neto zarade koja je u oktobru iznosila 511 eura, što je najviše u regionu.

- Prema analizi Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem, a koja se odnosi na četiri godine realizacije Programa, od 14.252 korisnika Programa 6.865 njih, odnosno 48,16%, je nastavilo radni angažman u privatnom i javnom sektoru, što govori o rastu zaposlenosti mladih visokoškolača.

- U cilju povećanja konkurentnosti, nastavili smo reforme na tržištu rada i socijalnoj politici, zdravstvu, obrazovanju, poreskoj politici, kao i državnoj administraciji u cilju povećanja njene efikasnosti.

- Radili smo na unapređenju vladavine prava i pravne sigurnosti kao preduslova značajnije investicione aktivnosti, pa je neto priliv direktnih stranih investicija u prvih devet mjeseci prošle godine iznosio oko 312 miliona eura i očekuje se da će narednom trogodišnjem periodu taj priliv biti još intenzivniji, uz investicije u turističke kapacitete na obali, ali i turističke centre u sjevernom dijelu Crne Gore.

- Posvećeno smo radili na ravnomjernijem regionalnom razvoju, uz povećanu brigu prema Sjeveru: u 2017. godini oko 80 odsto planiranog kapitalnog budžeta usmjereno je u projekte u sjevernom regionu, dok je Agrobudžet povećan 40%, čime je 11 hiljada poljoprivrednih proizvođača dobilo određenu vrstu subvencije – od čega značajan broj upravo sa sjevera Crne Gore.

Iz perspektive mlade države, važno je naglasiti da smo bili uspješni i u ostvarenju svojih vanjskopolitičkih prioriteta:

- U 2017. godini smo postali 29. članica NATO, svjesni da je članstvo u najmoćnijem vojnom i političkom savezu današnjice garancija stabilnosti i bezbjednosti naše zemlje i preduslov za ubrzaniji ekonomski rast. Time smo dobili legitimitet da ravnopravno učestvujemo u donošenju odluka od značaja za globalnu bezbjednost i geo-politička kretanja i osnažili svoju poziciju u međunarodnoj zajednici.

- Nesmanjenim intenzitetom stremeći ka članstvu u Evropskoj uniji – usklađivanjem domaćeg institucionalno-pravnog okvira s pravnom tekovinom Evropske unije i odgovornim sprovođenjem reformi za postizanje evropskih standarda – sačuvali smo imidž predvodnika procesa evropskih integracija na Balkanu. Država smo koja je, sa 30 do sada otvorenih i 3 zatvorena pregovaračka poglavlja, najdalje odmakla u pregovaračkom procesu s EU.

Sagledavajući navedene rezultate, Vlada je pokazala dosljednost i odgovornost u realizaciji utvrđenih ciljeva, afirmacijom dosadašnjih rezultata u svim oblastima društvenog i privrednog razvoja i naporima u pravcu postizanja održivih reformi, većeg privrednog rasta, pravednije socijalne politike, smanjenja nezaposlenosti, i ostvarenja punog povjerenja građana Crne Gore u institucionalne kapacitet države. **Ovim Programom želimo poslati poruku da u naredne tri godine želimo da nastavimo nesmanjenom dinamikom.**

Nema sumnje da u 2018. godinu ulazimo sa većom odgovornošću i ozbiljnijim ambicijama nego što smo ih zacrtali danom formiranja Vlade jer smo i rezultatima koji su za nama postavili više standarde za ocjenjivanje naše uspješnosti. Stoga, naredni trogodišnji period želimo da posmatramo kao polje intenzivnog djelovanja za ostvarenje naših ciljeva i postavljanje kontura razvoja zemlje koje će buduće generacije dalje oblikovati.

Svjesni smo da dalji razvoj Crne Gore, kao i afirmacija državnog i nacionalnog identiteta počiva na snažnoj i konkurentnoj ekonomiji i društvenom ambijentu koji promovise kvalitetan život svakog pojedinca u crnogorskom društvu. Oni su preduslov za postizanje vidljivih i održivih rezultata politike koju vodimo i u narednom periodu, uz uslov da se **svi segmenti društva odgovorno i dosljedno posvete realizaciji ciljeva Programa koji predlažemo kao okvir za sprovođenje ključnih strateških ciljeva definisanih razvojnim dokumentima Vlade u naredne tri godine.**

Vlada čvrsto stoji iza svog opredjeljenja da realizuje ciljeve ovog Programa i odlučni smo u namjeri da to svoje opredjeljenje realizujemo na način što će Vlada i cijela administracija raditi posvećeno, odgovorno i efikasno. Postavljajući princip odgovornosti i profesionalizma kao temeljni princip za realizaciju ovih ciljeva, uspostavićemo sveukupnu društvenu, zakonodavnu i socijalnu infrastrukturu koja je neophodna za realizaciju definisanih javnih politika.

CRNA GORA DANAS

Dvanaest godina nakon sticanja nezavisnosti Crna Gora predstavlja snažnu i dinamičnu državu na evropskom putu, koja je intenzivno radila u svim oblastima društveno-ekonomskog razvoja na postizanju vidljivih rezultata koji bi afirmisali njen nacionalni i kulturni identitet i vodili ka ostvarenju vizije Crne Gore kao države njenih građana, koja podstiče održiv privredni rast i baštini evropske vrijednosti.

U proteklom periodu Crna Gora se, kao mlada država, afirmisala kako na vanjsko-političkom planu, tako i na izgradnji i unapređenju sopstvene vizije razvoja: definisani su **ključni pravci ekonomskog razvoja, obrazovne i socijalne politike koja bi pratila društvena očekivanja u dijelu odgovorne valorizacije ljudskih resursa države** - posredstvom bolje obrazovne i socijalne politike, a u interesu obezbjeđenja konkurentnosti radne snage, postizanja veće konkurentnosti crnogorske privrede na međunarodnom tržištu i, shodno tome, intenzivnijeg privrednog rasta.

ODRŽIV EKONOMSKI RAZVOJ ↔ VEĆA KONKURENTNOST EKONOMIJE

Ključni prioritet ekonomske politike Crne Gore je **ostvarivanje dinamičnijeg ekonomskog rasta i razvoja kao preduslova za povećanje životnog standarda građana**. Zato djelujemo na otklanjanju prepreke za potpuniju valorizaciju značajnih razvojnih potencijala što će dovesti do **povećanja konkurentnosti ekonomije, kroz inovativan pristup poslovanju, dalje unapređenje ukupnog poslovnog ambijenta**, usvajanje međunarodnih standarda kvaliteta i veću saradnju domaćih preduzeća u nastupu na inostranom tržištu.

Prioritetni sektori važni za ostvarenje ovog cilja su: **turizam, energetika, poljoprivreda i industrija**. Bruto domaći proizvod Crne Gore u 2016. godini iznosio je 42% prosjeka Evropske unije, i na istom je nivou u odnosu na prosjek EU u 2015. godini, dok je BDP po stanovniku u 2016. godini iznosio 45% prosjeka EU, što je porast od 3% u odnosu na 2015. godinu.

U proteklom periodu Vlada je odgovorno radila na stvaranju uslova za otvaranje novih radnih mjesta i efikasno funkcionisanje **tržišta rada**, uz povećanje aktivnosti radne snage i ukupne zaposlenosti, posebno u privatnom sektoru, i smanjenje nezaposlenosti, prije svega, mladih i žena s ciljem ostvarivanja boljeg ekonomskog rasta i jačanja konkurentnosti domaće ekonomije.

Nastavljena je politika otvorenosti i saradnje sa poljoprivrednim proizvođačima i prerađivačima, njihovim udruženjima, lokalnim samoupravama, međunarodnim partnerima i naučnim i stručnim institucijama, kao i jačanje **veza između poljoprivrede i turizma** što pruža osnovu za razvoj ruralnih područja, kroz primjenu agroekoloških mjera, podstičaje za proizvodnju poljoprivrednih proizvoda višeg kvaliteta, zasnovanu na prirodnim resursima, tradicionalnim načinima proizvodnje i principima organske proizvodnje, kroz održivo korišćenje zemljišta, očuvanje i unapređenje ruralnog nasljeđa.

Ostvareni su pozitivni trendovi u **turizmu** kao rezultat brojnih aktivnosti na podizanju nivoa kvaliteta i diverzifikaciju turističkog proizvoda, ali i poboljšane avio povezanosti Crne Gore, o čemu govori podatak da je na crnogorskim aerodromima oboren rekord u 2017. godini sa preko 2 miliona putnika od januara do septembra 2017. godine, sa tendencijom daljeg povećanja aviodostupnosti odgovarajućim subvencijama.

Proširena je i ponuda smještajnih kapaciteta, pa su u 2017. godini otvorena 33 nova hotela, od čega 22 sa 4 ili 5 zvjezdica i intenzivirana realizacija projekata na sjeveru Crne Gore, prvenstveno kroz valorizaciju potencijala Bjelasice i Komova, na lokalitetima Kolašin 1600, Cmiljača i Žarski.

VLADAVINA PRAVA ↔ DOBRO UPRAVLJANJE

Crna Gora u kontinuitetu unapređuje demokratiju, vladavinu prava i snažne institucije kao ključne evropske vrijednosti koje negujemo u službi boljeg života građana. U oblasti vladavine prava, naponi su usmjereni na stvaranje uslova za dalje sprovođenje reformi u oblasti **pravosudnog sistema** kroz unapređenje zakonodavnog i strateškog okvira u ovoj oblasti, prije svega sprovođenjem obaveza zacrtanim u Akcionom planu za pregovaračko poglavlje 23 i Akcionom planu za sprovođenje Strategije reforme pravosudja, kao i na **nastavak borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala** aktivnostima na otklanjanju uzroka i uslova koji pogoduju nastanku korupcije i organizovanog kriminala, odnosno u najvećoj mogućoj mjeri limitiranje mogućnosti za njihovo postojanje.

Poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda takođe je u fokusu aktivnosti Vlade i u skladu je sa svim međunarodnim dokumentima koje je Crna Gora potpisala i ratifikovala. Posvećeni smo punom uključivanju svih građana/ki u svoje društvo koje je multinacionalnog, multikulturalnog i multikonfesionalnog karaktera.

Još jedna vrlo značajna oblast djelovanja Vlade jeste i **reforma javne uprave** u procesu uspostavljanja efikasne, racionalne uprave koja je okrenuta građaninu, na državnom i lokalnom nivou. Značajan napredak ostvaren je naročito u oblasti pružanja javnih usluga gdje se posebno vodilo računa o zaštiti pojedinaca u upravnim postupcima i neophodnosti za obezbjeđivanjem jednakog pristupa uslugama za sve građane.

Dio dobrog upravljanja je svakako i odgovorno fiskalno upravljanje. U tom smislu, Vlada Crne Gore je 2017. godini sprovela paket mjera fiskalne konsolidacije koji je doprinio smanjenju deficita budžeta u odnosu na BDP preko 3 procentna poena i usvojila dodatni paket mjera fiskalne konsolidacije sadržan u Fiskalnoj strategiji 2017-2020, usvojenoj u julu 2017. godine, kojim se postiže dodatna konsolidacija od oko 2,8% BDP u periodu 2017-2020. Rezultat efekata mjera fiskalne konsolidacije je upravo značajno smanjenje duga, uz projekcije za 2020. godinu da se državni dug smanji do 56,7% BDP-a, a javni do 59,7 % BDP-a.

RAZVOJ NAUKE, OBRAZOVANJA I KULTURE ZA BOLJI EKONOMSKI RAST

Crna Gora, svjesna značaja **obrazovanja** za njen ekonomski razvoj, kontinuirano sprovodi aktivnosti u oblasti obrazovanja u cilju unapređenja kvaliteta obrazovnog sistema i stvaranja konkurentnog kadra koji će odgovoriti potrebama društva. S tim u vezi, usvojen je set zakona iz oblasti obrazovanja čija će implementacija dovesti do boljeg pozicioniranja crnogorskog sistema u evropskom prostoru obrazovanja.

U domenu **nauke**, svoju politiku Vlada je usmjeravala prema dinamičnijem razvoju naučnoistraživačkog i inovativnog sistema u okviru tri ključna cilja: 1. razvoj ljudskih resursa i istraživačkih kapaciteta realizacijom Programa zapošljavanja doktoranata, 2. unapređenje međunarodne saradnje i

umrežavanja učešćem u evropskim naučnim institucijama, i 3. jačanje sinergije između nauke i ekonomije podsticajnim mjerama fiskalne politike osnivanju novih i poslovanju postojećih start-up preduzeća.

U oblasti **kulture** značajnim i kompleksnim aktivnostima stvoren je pravni i programski okvir, donesena sektorska i intersektorska strateška dokumenata, definisani prioriteti i ciljevi. Zakonodavni okvir u ovoj oblasti je inoviran i u potpunosti usklađen sa svim relevantnim međunarodnim propisima, čime je stvoren stabilan model za dalji razvoj kulture u Crnoj Gori.

USPJEŠNI INFRASTRUKTURNI PROJEKTI

Bolja povezanost Crne Gore u regionalnim i evropskim okvirima koja će podržati ekonomske planove i doprinijeti boljoj iskorišćenosti privrednih i turističkih potencijala države pokrenuta je **realizacijom krupnih infrastrukturnih projekata** u Crnoj Gori u oblasti saobraćaja, energetike i turizma.

Kako bi ostvarili postavljene ciljeve Vlada Crne Gore je posebno posvećena uspješnoj realizaciji infrastrukturnih projekata za kvalitetniji život naših građana, kroz unapređenje **saobraćajne infrastrukture** i njeno odgovorno korišćenje, efikasno planiranje i kvalitetno održavanje i upravljanje. U tom cilju je bilo i unapređenje **sektora energetike** povećanjem potrošnje energije iz obnovljivih izvora, obezbjeđivanjem veće sigurnosti snabdijevanja električnom energijom i prirodnim gasom, kao i kroz bržu digitalizaciju društva i uvođenje spektra novih informaciono-komunikacionih tehnologija – ICT.

DOBROBIT I ZDRAVLJE GRAĐANA ↔ ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA

Ključne aktuelne reforme u domenu **zdravstvene zaštite** usmjerene su na podizanje kvaliteta zdravstvene zaštite za sve građane, poboljšanje uslova za rad svih zaposlenih u zdravstvenom sistemu kroz prostorno tehnološko osavremenjavanje i stvaranje uslova za podizanje standarda zaposlenih kroz povećanje zarada i rješavanje stambenih pitanja.

Reforma **socijalne i dječje zaštite**, s druge strane, usmjerena je na unapređenje kvaliteta života pojedinca i porodice i stvaranje uslova za njihov samostalan i produktivan život. U cilju stvaranja uslova za izlazak iz stanja socijalne potrebe realizuje se projekat aktivacije korisnika socijalnih davanja i uvodi obaveza sačinjavanja individualnog plana aktivacije za svakog radno sposobnog korisnika materijalnog obezbjeđenja u interesu odgovornog sprovođenja zakona u domenu socijalne i dječje zaštite.

Kontinuirano se vrši **usklađivanje penzija i održava likvidnost Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja**, čime se obezbjeđuje očuvanje stabilnosti i finansijske održivosti penzijskog sistema.

POZICIJA CRNE GORE U REGIONU I SVIJETU

U pogledu svoje geopolitičke pozicije, **Crna Gora danas ima jasno određenu budućnost u pogledu pripadnosti najmoćnijim političkim, ekonomskim, bezbjednosnim i demokratskim zajednicama - NATO-u i EU.**

Punopravnim članstvom Crne Gore u NATO, ostvaren je vanjskopolitički uspjeh i događaj od istorijskog značaja. Time je obezbijedena čvrsta i dugoročna garancija suvereniteta, teritorijalnog integriteta i bezbjednosti države, i osiguran njen nesmetani ekonomski razvoj i priliv stranih investicija.

Dinamika pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji nastavlja nesmanjenim ritmom i svakako da mjesto predvodnika opravdavamo stalnim radom i napredovanjem u pristupnom procesu, gdje je do sada institucionalni i zakonodavni okvir usklađen i pripremljen za sprovođenje pravne tekovine u 30 otvorenih od ukupno 33 poglavlja, dok se intenzivno radi na ispunjavanju završnih mjerila za zatvaranje pregovora. Ovim rezultatima smo daleko ispred drugih država kandidata za članstvo, a **naše institucije su sve spremnije za sprovođenje evropskih politika i uvođenje evropskih standarda u svim oblastima politika.**

Crna Gora je **vrlo aktivna na regionalnom planu.** Odličnom i sadržajnom komunikacijom sa susjedima, realizacijom brojnih bilateralnih posjeta na visokom i najvišem nivou i aktivnom saradnjom u nizu regionalnih inicijativa i mehanizama, pruža važan impuls učvršćivanju dobrosusjedskih odnosa i boljem infrastrukturnom povezivanju država regiona.

Opredjeljenje Vlade Crne Gore da sport bude jedno od oruđa za izgradnju i afirmaciju njene pozicije u svijetu. Da je sport jedan od prioriteta Vlade, ogleda se u ponovnom osnivanju Ministarstva sporta i to nakon više od 20 godina. Za relativno kratak period od godinu dana, preduzete su brojne konkretne aktivnosti i prepoznata potreba za inoviranjem normativnog okvira.

ČEMU STREMIMO

ODRŽIV EKONOMSKI RAZVOJ ↔ VEĆA KONKURENTNOST EKONOMIJE

Očekujemo da će realni ekonomski rast u naredne tri godine u prosjeku iznositi 2,8%, sa projekcijama koje se kreću od 3% u 2018. godini, preko 2,7% u 2019. godini, do 2,6% u 2020. godini. Mjerama ekonomske politike koje se odnose na rješavanje strukturnih problema u ekonomiji, odnosno otklanjanje ključnih prepreka, stvaraćemo dalje uslove za unapređenje konkurentnosti zemlje i povećanje potencijalnog privrednog rasta na srednji i dugi rok koji znači nove investicije, veću proizvodnju i izvoz. Otuda će se vođenje ekonomske politike države u narednom periodu, pored jačanja makroekonomske stabilnosti (prvenstveno fiskalne) temeljiti na **unapređenju konkurentnosti.**

U oblasti **poljoprivrede** naš cilj je da crnogorske poljoprivrednike do 2020. godine spremimo za izazov članstva u EU, te da, u interesu obezbjeđenja njihove konkurentnosti i održivosti, modernizujemo njihovu proizvodnju, povećamo produktivnost poljoprivrednih gazdinstava i uvedemo više standarda bezbjednosti hrane. Crna Gora je ispunjavanjem uslova za početak implementacije IPARD II programa dobila ovlašćenje za upravljanje sa 39 miliona eura evropskih sredstava, što će uz učešće iz nacionalnog budžeta iznositi ukupno 51 milion eura. U periodu 2017-2020 za poljoprivredu će biti na raspolaganju 200 miliona eura od čega 1/3 iz EU fondova.

U oblasti **održivog razvoja i turizma** nastaviće se aktivnosti na održavanju pozitivnog trenda kroz povećanje broja turista (od kojih 90% čine inostrani turisti) i dolazak turista veće platežne moći, imajući u vidu da 90% novih turističkih kapaciteta u 2016. i 2017. godini čine hoteli sa 4 i 5 zvjezdica. Prihodi od turizma (ino turisti) za devet mjeseci 2017. godine iznosili su 859,0 miliona eura, što je 7,3% više nego u istom periodu prošle godine.

VLADAVINA PRAVA ↔ DOBRO UPRAVLJANJE

Samo **dobrim upravljanjem** širom ćemo otvoriti vrata za investicije, tako što će svi segmenti društva doprinijeti unapređenju poslovnog ambijenta, pouzdanom i podsticajnom sistemu vladavine prava, kredibilitetu institucija, očuvanju mira, stabilnosti i proaktivnoj borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, na svim nivoima.

U oblasti vladavine prava, Vlada će posvetiti posebnu pažnju ispunjavanju kriterijuma za zatvaranje ključnih poglavlja 23 i 24, izgradnji **pravne države**, odnosno intenzivnoj borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Radićemo i na poboljšanju pristupa pravdi građanima/kama i pravnim subjektima primjenom alternativnih načina rješavanja sporova (posredovanje) kao efikasnog, finansijski isplativog, održivog i dostupnog načina rješavanja sporova.

Vlada će odlučno nastaviti sa aktivnostima na **planu reforme javne uprave** kroz reorganizaciju i racionalizaciju javne uprave, nadogradnju i unapređenje servisa na portalu e-Uprave, kao i na uspostavljanju jednošalterskog sistema u Crnoj Gori, u skladu sa najboljim svjetskim praksama.

Vlada će i u narednim fazama zahtjevnog pregovaračkog procesa sa Evropskom unijom biti otvorena za nastavak saradnje sa nevladinim sektorom, očekujući da nam budu konstruktivan partner.

Nastavićemo jačati aktivnosti u oblasti zaštite i unapređenja **ljudskih prava i sloboda**, u oblasti razvijanja i čuvanja nacionalne, etničke, kulturne i vjerske posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, te institucionalne mehanizme zaštite prava svih naših građana/ki. Usvajanjem nove LGBTI Strategije dalje ćemo raditi na unapređenju kvaliteta njihovog života i njihovoj kvalitetnijoj društvenoj integraciji.

Uvažavajući princip jednakosti i ravnopravnosti, bez diskriminacije, cilj je i dalje društveno **osnaživanje lica sa invaliditetom posredstvom jačanja svijesti o njihovim pravima, kao i romske i egipćanske populacije** posredstvom angažovanja saradnika za njihovu uspješniju socijalnu inkluziju u oblasti obrazovanja, zdravstvene zaštite i zapošljavanja. Nastavićemo aktivnosti na unapređenju položaja žena u crnogorskom društvu, dosljednoj **primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti**, većem učešću žena u javnom i političkom životu, kreiranju preduslova za njihovu ekonomsku emancipaciju, kao i sprečavanju i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

U kontekstu dobrog upravljanja, nastavićemo s **odgovornim fiskalnim menadžmentom i realizacijom mjera fiskalne konsolidacije, kojima se obezbjeđuje finansiranje tekuće javne potrošnje isključivo iz izvornih prihoda, bez novog zaduživanja.**

Državna potrošnja će biti racionalnija, sa manjim tekućim rashodima i većim prostorom za finansiranje kapitalnih projekata koji doprinose stvaranju dodate vrijednosti, odnosno ekonomskom rastu. Uspješno sprovođenje mjera fiskalne konsolidacije biće ključni izazov u narednom periodu i preduslov realizacije ostalih planova Vlade, sadržanih u Fiskalnoj strategiji 2017 – 2020 i u Programu ekonomskih reformi za 2018-2020.

Vjerujemo, međutim, da će realan i dobro strukturiran budžet, koji predviđa rast budžetskih prihoda i koji je zasnovan na većoj poreskoj disciplini i privrednom rastu, uz prateće smanjenje tekuće potrošnje, stabilno finansiranje svih osnovnih funkcija države i očuvanje razvojne komponente budžeta, biti garancija postizanja ovog cilja.

RAZVOJ NAUKE, OBRAZOVANJA I KULTURE ZA BOLJI EKONOMSKI RAST

U oblasti **nauke** pored postojećih, predviđaćemo i nove mjere i instrumente koji će voditi ka boljem kvalitetu istraživanja, novim zapošljavanjima i kreiranju boljeg ambijenta za rad istraživača, kao i otvaranju mogućnosti za pristup savremenim tehnologijama i velikim međunarodnim infrastrukturama.

Podstićaćemo postojeće i nove instrumente koji će učvrstiti saradnju sa privredom i podstaći biznis sektor da poboljša svoju konkurentnost putem uvođenja inovacija u svoje poslovne procese.

U planu je uspostavljanje Naučno-tehnološkog parka (NTP) u Podgorici, koje će doprinijeti objedinjavanju preduzetničkih, inovativnih, naučnih i privrednih potencijala, ostvarivanju jake veze sa lokalnim i regionalnim biznis centrima, inkubatorima i klasterima i unapređenju internacionalizacije i komercijalizacije istraživanja.

U oblasti **prosvjete** Vlada će biti posvećena, pored primjene novih zakonskih rješenja i mijenjanju loših sistemskih praksi, daljem ulaganju u oblast prosvjete i nastaviti sa unapređenjem statusa prosvjetnih radnika.

Rezultati obrazovne reforme postići će se prevashodno daljim promovisanjem većeg obuhvata djece predškolskim obrazovanjem, licenciranjem predškolskih ustanova u skladu sa jasno preciziranim kriterijumima, osnivanjem Fonda za kvalitet i talente, optimizacijom broja učenika u odjeljenjima osnovnih i srednjih škola u cilju kvalitetnije nastave, daljim promovisanjem srednjeg stručnog obrazovanja i podsticajima za poslodavce da se uključe u sistem trogodišnjeg i dualnog obrazovanja i učenike koji upišu deficitarna zanimanja trećeg stepena.

Imamo za cilj povećanje obuhvata djece od rođenja do polaska u osnovnu školu kroz ulaganja u gradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture (izgradnjom osam novih ustanova predškolskog obrazovanja) i uspostavljanjem alternativnih usluga (interaktivne službe i sl.).

Uviđajući neophodnost usklađivanja upisne politike s potrebama tržišta rada, **radićemo na povećanju zapošljivosti lica sa visokim obrazovanjem**, kao i doktoranata i mladih doktora nauka. Promovišaćemo i unapređivati učenje u boljim uslovima, uz rad, i cjeloživotno učenje radi unapređenja znanja, vještina i kompetencija za bolju zapošljivost. Takođe, posebnu pažnju posvetićemo priznavanju i neformalno stečenih znanja.

U domenu **kulture** radiće se na punoj implementaciji zakona i institucionalnom razvoju na nacionalnom i opštinskom nivou. Nastavićemo posvećeno da se bavimo reformama u kulturi u cilju stvaranja kompetentnog, održivog, efikasnog, kvalitetnog i ekonomski nezavisnog sistema kulture, kroz jačanje ustanova i njihovih kadrovskih kapaciteta, bolje korišćenje međunarodnih finansijskih potencijala i veću uključenost sektora u bilateralne i multilateralne programe saradnje.

Izazov u narednom periodu ostaje **ekonomska i turistička valorizacija kulturne baštine u Crnoj Gori** donošenjem Strategije razvoja kulturnog turizma i dalje unapređenje kadrovskih kapaciteta u ustanovama kulture koje bi podržale napore u interesu snažnije ekonomske valorizacije kulturnih dobara.

USPJEŠNI INFRASTRUKTURNI PROJEKTI

Radićemo na sprovođenju projekata koji će obezbijediti veći udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, koji će unaprijediti prenosni i distributivni sistem električne energije, omogućiti snabdijevanje prirodnim gasom, uz ostvarivanje ušteta u finalnoj potrošnji.

U oblasti saobraćaja, **prioritet će biti uspješna realizacija infrastrukturnih projekata unapređenja putne infrastrukture, pomorskog i vazdušnog saobraćaja i podizanja stepena bezbjednosti i sugurnosti u saobraćaju.** Obezbiđićemo kontinuirani razvoj državnih puteva u cilju povećanja stepena povezanosti sjevera i juga Crne Gore (primarno posredstvom kapitalnog projekta izgradnje dionice autoputa Bar-Boljari, od Smokovca do Mateševa) i boljeg iskorištavanja razvojnih potencijala u oblasti poljoprivrede i turizma, uz puno poštovanje standarda bezbjednosti i sigurnosti. Radićemo i na izgradnji i rekonstrukciji infrastrukture neophodne za razvoj i povezivanje ruralnih područja.

Pažnja će biti posvećena projektima kojima će se povećati geografska i ekonomska **dostupnost širokopojasnog pristupa internetu** i stvoriti uslovi za nesmetanu izgradnju savremenih elektronskih komunikacionih (EK) mreža.

DOBROBIT I ZDRAVLJE GRAĐANA ↔ ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA

Uz poštovanje principa održivog razvoja, radićemo na unapređenju zdravlja građana i razvijati dalje sistem u kojem će svi imati jednake šanse.

U oblasti **zdravstva**, pored brojnih mjera, akcenat je stavljen na unapređenje preventivne zdravstvene zaštite i podizanje kvaliteta zaštite zdravlja građana, uz povećanje dostupnosti iste kroz brz i jednostavan pristup uslugama. Cilj je poboljšan kvalitet i bezbjednost pružene zdravstvene zaštite (usvajanjem protokola i smjernica kojima se smanjuje nivo greške u pružanju zdravstvene zaštite) i standardizacija operativnih procedura na svim nivoima zdravstvene zaštite formiranjem akreditacionog tijela u Ministarstvu zdravlja. Dalja automatizacija servisa u zdravstvu tome će svakako doprinijeti, prevashodno uvođenje telemedicinskih i e-Health servisa u pokrivanju određenih djelatnosti u zdravstvu (kardiologija, radiologija, hitna medicinska pomoć).

Vlada će raditi i na unapređenju položaja i standarda zdravstvenih radnika, realizacijom godišnjeg programa njihove kontinuirane medicinske edukacije i specijalizacije, kao i implementacijom Sporazuma o obezbjeđenju sredstava za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u zdravstvu u vrijednosti od 400.000,00 eura.

Politika Vlade u domenu **rada i socijalnog staranja** imaće za cilj povećanje radne aktivnosti stanovništva, smanjenje nesklada između ponude i tražnje na tržištu rada, stvaranje radne snage koja ima znanja i vještine potrebne tržištu rada, kao i veću mobilnost radnika i unapređenje položaja žena na tržištu rada kroz obezbjeđivanje posebnih mjera podrške za razvoj preduzetništva i samozapošljavanja na nacionalnom i lokalnom nivou.

Cilj je i dalji razvoj mreže pružalaca usluga u sistemu socijalne i dječje zaštite, kako bi se na taj način omogućilo da sve ranjive grupe imaju podršku sistema. Želimo da kroz obezbjeđenje kvalitetnije usmjerenosti novčanih davanja iz sistema socijalne i dječje zaštite omogućimo pravovremeno i

adekvatno pružanje usluga najranjivijim kategorijama stanovništva i putem programa aktivacije korisnika MOP-a pružimo podršku i osnažimo ih za efikasan izlazak iz stanja socijalne potrebe.

Kroz kredit Banke Savjeta Evrope (CEB banka) u iznosu od 10 miliona eura, učešće komercijalnih banaka i sopstveno učešće kupaca obezbijediće se realizacija III faze rješavanje stambenih pitanja pod uslovima povoljnijim od tržišnih za oko 400 domaćinstava (Projekat 1000+).

Prioritet Vlade Crne Gore u domenu dječje zaštite biće poboljšanje položaja djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju kroz povećanje kvaliteta usluga, otvaranje novih dnevnih boravaka, razvoj usluga za osnaživanje porodica i drugih servisa koji unapređuju život ove djece u zajednici.

U oblasti **životne sredine i klimatskih promjena** radiće se na implementaciji usvojenih zakonodavnih i strateških dokumenata, kao i sa realizacijom brojnih aktivnosti na unapređenju stanja infrastrukture u dijelu otpadnih voda, stvarajući na taj način preduslove za otvaranje pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i dalji rad na punom postizanju evropskih standarda u ovoj oblasti.

POZICIJA CRNE GORE U REGIONU I SVIJETU

Vlada će nastaviti u kontinuitetu da realizuje trajne strateške prioritete države u oblasti **vanjske, ali i bezbjednosne politike**.

Crna Gora će kao punopravna članica NATO implementirati sve politike NATO, doprinositi regionalnoj i široj, globalnoj stabilnosti, ravnopravnim učešćem na sastancima Alijanse i odlučivanjem u duhu solidarnosti i konsenzusa na kojem ona počiva.

Crna Gora će predano raditi na **postizanju unutrašnje spremnosti za zatvaranje sva 33 poglavlja pravne tekovine Evropske unije**, afirmišući evropske vrijednosti i uvodeći evropske standarde u sprovođenje svojih politika, te obezbijediti uslove za bolju dostupnost strukturnim fondovima EU.

Crna Gora je posvećena veoma aktivnom političkom dijalogu s predstavnicima institucija Evropske unije i država članica. U skladu s pozitivnim trendovima politike proširenja EU, koji su podstaknuti Strategijom Evropske komisije o perspektivi članstva Crne Gore i Srbije najkasnije do 2025. godine, **Crna Gora će koristiti svaki međunarodni forum za potvrđivanje svoje pozicije kao kredibilne buduće članice EU**.

Kontinuirano ćemo razmjenjivati stečena iskustva i znanja sa zemljama u okruženju u cilju bržeg i kvalitetnijeg ispunjenja uslova za članstvo u EU, očuvanja mira i stabilnosti, ekonomskog prosperiteta, a time boljeg i kvalitetnijeg životnog standarda svih građana. Takav pristup regionalnoj saradnji Crna Gora će zagovarati i učvrstiti i tokom predstojećih predsjedavanja Američko-jadranskom poveljom, Jadransko-jonskom inicijativom i Članom IV Okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini tokom 2018. i 2019. godine.

U oblasti sporta radićemo na snaženju **imidža Crne Gore kao zemlje sporta kroz podršku crnogorskim vrhunskim sportistima, kao našem brendu u svijetu**.

NAŠ PRISTUP

Koncept Srednjeročnog programa rada Vlade podrazumijeva program koji sadrži jasan skup obaveza planiranih u trogodišnjoj perspektivi, s naglaskom na ostvarivanje svima vidljivih rezultata u svakodnevnom životu. **U fokusu pažnje je građanin Crne Gore i obezbjeđivanje kvaliteta života kakav svi želimo.**

Vlada je odlučna u namjeri da se posveti kvalitetnom, odgovornom i transparentnom planiranju javnih politika, pa je namjera da se sačini trogodišnji plan rada Vlade za 2018-2020, kao odraz ozbiljnog pristupa u odabiru strateških prioriteta države - uz angažovanje svih relevantnih aktera, efikasnu koordinaciju i planiranje odgovarajućeg budžeta, kao i postizanje boljeg korišćenja strukturnih fondova EU.

Radi ostvarenja cilja boljeg kvaliteta života naših građana, Vlada će svoje snage, energiju i vrijeme usmjeriti na **6 ključnih strateških prioriteta koji su međusobno povezani i koji zavise jedan od drugog.** Ovaj pristup je opredjeljenje Vlade da na najbolji mogući način iskoristi mogućnosti i resurse koji nam stoje na raspolaganju, odgovori izazovima koji nas okružuju, a građanima obezbijedi budućnost kakvu zaslužuju.

Sva ministarstva i drugi organi uprave radiće zajednički kroz kreiranje javnih politika i odgovarajućih strategija i programa koji će u potpunosti pratiti prioritete Vlade i posvetiti se njihovom punom sprovođenju.

NAŠI PRIORITETI ZA NAREDNI TROGODIŠNJI PERIOD

Na linijama dosadašnjih dostignuća Vlade, a prateći ciljeve zadate Ekspozeom predsjednika Vlade i viziju Crne Gore navedenu u uvodu, ovim Programom utvrđuju se sljedeći prioriteti na trogodišnjem planu:

- **PRIORITET 1: Crna Gora - država ekonomskog razvoja i novih radnih mjesta**
- **PRIORITET 2: Crna Gora - država vladavine prava i dobre uprave**
- **PRIORITET 3: Crna Gora - država koja podstiče razvoj nauke, obrazovanja i kulture za bolji ekonomski rast**
- **PRIORITET 4: Crna Gora - država uspješnih infrastrukturnih projekata**
- **PRIORITET 5: Crna Gora - država koja brine o zdravlju i dobrobiti svojih građana i zdravoj životnoj sredini**
- **PRIORITET 6: Crna Gora - država sa snažnom međunarodnom pozicijom**

Navedeni prioriteti sublimiraju sve zadate ciljeve Vlade za period 2018-2020.

Važno je naglasiti vezu koja postoji između naših prioriteta, jer naša namjera nije da se oni sagledavaju hijerarhijski, nego isključivo kao paket međusobno komplementarnih oblasti djelovanja, od kojih svaka ima potencijal da pozitivno utiče na ostale.

Svi Vladini resori moraju raditi zajedno kako bi se izradile politike i strategije koje su u skladu s postavljenim prioritetima i koje su usredsređene na sprovođenje – odnosno, na rezultat. Osim toga, Vlada, kao cjelina, mora djelovati u saradnji s partnerima u privatnom i civilnom sektoru kako bi se obezbijedili pozitivni rezultati našeg rada i kako bi broj takvih rezultata bio što veći.

Opredjeljenje Vlade je da svi resori rade zajednički na ostvarenju svakog od 6 prioriteta.

Za svaki prioritet Vlada je razvila, u okviru svakog cilja, set ključnih obaveza po pojedinim oblastima koji se namjeravaju ostvariti u trogodišnjem periodu.

Za svaku ključnu obavezu definisani su prateći pokazatelji uspjeha, koji će omogućiti adekvatno praćenje realizacije Srednjeročnog programa rada Vlade 2018-2020.

U NAREDNOM TROGODIŠNJEM PERIODU FOKUS ĆE BITI NA OSTVARENJU SLJEDEĆA 44 CILJA, TOKOM KOJEG ĆE VLADA:

PRIORITET 1 Crna Gora - država ekonomskog razvoja i novih radnih mjesta

1. unaprijediti poslovni ambijent radi poboljšanja konkurentnosti privrede i poslovanja klastera uz povećanje zaposlenosti;
2. jačati ekonomski patriotizam;
3. podržati ravnomjerni razvoj jedinica lokalne samouprave;
4. stvoriti uslove za veće zapošljavanje, povećanje radne aktivnosti i mobilnosti radnika, te smanjenje nesklada između ponude i tražnje;
5. ostvariti vezu poljoprivrede sa trgovinom i turizmom kroz diversifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima;
6. ostvariti povećanje primarne poljoprivredne proizvodnje (biljna proizvodnja i stočarstvo), organske proizvodnje, te rast dohotka na poljoprivrednim gazdinstvima;
7. unaprijediti infrastrukturu neophodnu za razvoj i povezivanje ruralnih područja;
8. poboljšati uslove i kvalitet života za ostanak stanovništva na selu;
9. omogućiti afirmisanje Crne Gore kao turističke destinacije;

PRIORITET 2 Crna Gora - država vladavine prava i dobre uprave

10. jačati sistem nacionalne bezbjednosti i odbrane;
11. omogućiti stvaranje efikasne i servisno opredijeljene javne uprave koju karakteriše rast povjerenja građana;
12. poboljšati pristup pravdi građanima i pravnim subjektima primjenom alternativnih načina rješavanja sporova (medijacija), kao efikasnog, finansijski isplativog, održivog i dostupnog načina rješavanja sporova;
13. unaprijediti ljudska prava i slobode svih društvenih grupa, manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;
14. očuvati održivost javnih finansija, uz odgovorno upravljanje sredstvima poreskih obveznika;

PRIORITET 3 Crna Gora - država koja podstiče razvoj nauke, obrazovanja i kulture za bolji ekonomski rast

15. omogućiti veći obuhvat djece s predškolskim obrazovanjem;
16. omogućiti bolje uslove za obrazovanje i naučno-istraživačku i inovativnu djelatnost;
17. obezbijediti više zaposlenih mladih ljudi, doktoranata i mladih doktora nauka;
18. omogućiti bolje obrazovanu i kvalifikovanu radnu snagu;
19. omogućiti internacionalizaciju obrazovanja i nauke;
20. uspostaviti novu, krupnu naučnoistraživačku infrastrukturu u regionu Jugoistočne Evrope i nastaviti razvoj relevantne inovativne infrastrukture;
21. razvijati omladinski rad i aktivizam;
22. jačati sektor kinematografije i pozicioniranje Crne Gore kao filmske destinacije;
23. valorizovati kulturnu baštinu u ekonomske i turističke svrhe i podržati uspostavljanje javno-privatnih partnerstava;
24. afirmisati državni i kulturni identitet i multikulturalnost Crne Gore;
25. razvijati sektor kreativnih industrija kao pokretača ekonomskog progressa;

PRIORITET 4 Crna Gora - država uspješnih infrastrukturnih projekata

26. unaprijediti dostupnost, priuštivost i kvalitet isporuke energije;
27. obezbijediti uslove za dalje poboljšanje energetske efikasnosti;
28. obezbijediti punu pokrivenost teritorije Crne Gore brzim internetom;
29. obezbijediti bolje povezivanje sjevera i juga Crne Gore kroz razvoj puteva, uz puno poštovanje standarda bezbjednosti i sigurnosti;
30. omogućiti nastavak ravnomjerne obnove i modernizacije javne željezničke infrastrukture, voznih sredstava i postrojenja za održavanje vozova;

PRIORITET 5 Crna Gora - država koja brine o zdravlju i dobrobiti svojih građana i zdravoj životnoj sredini

31. podizati kvalitet zaštite zdravlja građana, uz povećanje dostupnosti iste kroz brz i jednostavan pristup uslugama, unapređenje preventivne zdravstvene zaštite, farmaceutske politike i položaja i standarda zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika;
32. unapređivati zdravlje sportista;
33. omogućiti bolji socijalni i ekonomski položaj građana;
34. unapređivati sistem socijalne i dječje zaštite;
35. unapređivati sistem socijalnih usluga u skladu sa potrebama;
36. unapređivati uslove života i stanovanja građana;
37. unaprijediti stanje životne sredine;

PRIORITET 6: Crna Gora - država sa snažnom međunarodnom pozicijom

38. ostvariti unutrašnju spremnost za zatvaranje pregovora s EU do 2020;
39. pripremiti sistem za efikasno sprovođenje evropskih strukturnih i investicionih fondova, uz maksimalno korištenje sredstava Ipe;
40. unaprijediti regionalnu saradnju i dobrosusjedske odnose, veze sa državama članicama EU i NATO, te politički i ekonomski uticajnim partnerima kroz snaženje diplomatsko-konzularne mreže;
41. produbiti vezu matične države s crnogorskim iseljenicima i njihovim udruženjima;
42. nastaviti integraciju u NATO kroz implementaciju politika NATO i aktivni doprinos istim, usklađivanje sa standardima NATO, uključujući i unapređenje sposobnosti i kapaciteta Vojske Crne Gore za izvršenje namjenskih zadataka, samostalno i u saradnji s NATO saveznicima;
43. modernizovati i opremiti Vojsku Crne Gore u skladu sa standardima NATO;
44. snažiti imidž Crne Gore kao zemlje sporta kroz podršku crnogorskim vrhunskim sportistima, kao našem brendu u svijetu.

PRIORITET 1: Crna Gora - država ekonomskog razvoja i novih radnih mjesta

Primarni cilj ovog prioriteta je dugoročni ekonomski rast zasnovan na novim ulaganjima i jačanju konkurentnosti privrede, te afirmisanju turizma. Da bi se ovo postiglo potrebno je unaprijediti konkurentnost naših privrednika, povećati primarnu poljoprivrednu proizvodnju i reformisati tržište rada da bi se obezbijedio poslovni ambijent koji privlači investitore i stvara mogućnosti za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i povećanje zaposlenosti.

Ovo podrazumijeva:

- Unapređenje poslovnog ambijenta radi poboljšanja konkurentnosti privrede i poslovanja klastera uz povećanje zaposlenosti
- Realizaciju aktivnosti u cilju jačanja ekonomskog patriotizma
- Podršku ravnomjernom razvoju jedinica lokalne samouprave
- Unapređenje poslovnog ambijenta da bude konkurentan i stimulativan za ostvarivanje veće stope zaposlenosti
- Stvaranje uslova za veće zapošljavanje, povećanje radne aktivnosti i mobilnosti radnika, te smanjenje nesklada između ponude i tražnje
- Ostvarenje veze poljoprivrede sa trgovinom i turizmom kroz diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima
- Povećanje primarne poljoprivredne proizvodnje (biljna proizvodnja i stočarstvo), organske proizvodnje, te rast dohotka na poljoprivrednim gazdinstvima
- Unapređenje infrastrukture neophodne za razvoj i povezivanje ruralnih područja
- Poboljšanje uslova i kvaliteta života i ostanak stanovništva na selu
- Unapređenje Crne Gore kao turističke destinacije

Naše komponente (najvažnija strategijska dokumenta na snazi) obuhvataju:

• Program pristupanja Crne Gore EU/ PPCG 2018-2020	Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020. godina
• Uredba o podsticanju direktnih investicija	Strategija razvoja turizma do 2020. godine
• Industrijska politika Crne Gore do 2020. godine	Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori 2017-2021. godina, sa Programom sprovođenja 2017-2018. godine
• Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020. godina	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2015-2020. godina

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
PRIORITET 1: Crna Gora – država ekonomskog razvoja i novih radnih mjesta				
1. Unaprijediti poslovni ambijent radi poboljšanja konkurentnosti privrede i poslovanja klastera uz povećanje zaposlenosti	1.1. Obezbijedićemo podršku malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima pružanjem neophodnih informacija o uspješnijem korišćenju mjera podsticaja i razvoja poslovanja (MEK)	Osnovan novi Direktorat u okviru Ministarstva ekonomije za potrebe pružanja svih neophodnih informacija malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima	Povećanje % iskorišćenosti sredstava namijenjenih za podršku privrednim subjektima kroz pojedinačne programe podsticanja razvoja biznisa	Povećanje % iskorišćenosti sredstava namijenjenih za podršku privrednim subjektima kroz pojedinačne programe podsticanja razvoja biznisa
		Izvor podataka: Izvještaj o radu Ministarstva ekonomije; Izvještaj o implementaciji programa podsticanja razvoja biznisa		
	1.2. Obezbijedićemo unapređenje postojećih, kreiranje novih programa i realizacija kreditnih linija u cilju podsticanja i razvoja biznisa (MEK)	Plasman kreditnih sredstava Investiciono-razvojnog fonda/ 140 miliona eura	Obezbijedena kreditna podrška posredstvom IRF-a, po povoljnim uslovima u iznosu od 140 miliona eura	Obezbijedena kreditna podrška posredstvom IRF-a, po povoljnim uslovima u iznosu od 140 miliona eura
		Izvor podataka: Izvještaj o radu Ministarstva ekonomije; Izvještaj o implementaciji programa podsticanja razvoja biznisa; Izvještaj o radu Investiciono-razvojnog fonda		
	1.3. Doprinijećemo unapređenju konkurentnosti prerađivačke industrije, kroz tehnološku modernizaciju, inovativnost i razvoj zanatstva (MEK)	Podržano 6 privrednih subjekata za modernizaciju prerađivačke industrije kroz finansijsku podršku (grantovi)	Povećan broj podržanih privrednih subjekata za 30% u odnosu na 2018. godinu	Povećan broj podržanih privrednih subjekata za 50% u odnosu na 2018. godinu
		Podržano 5 privrednih subjekata za unapređenje inovativnosti kroz finansijsku podršku (grantovi)	Podržano 5 privrednih subjekata za unapređenje inovativnosti kroz finansijsku podršku (grantovi)	Podržano 5 privrednih subjekata za unapređenje inovativnosti kroz finansijsku podršku (grantovi)
		Podržano 5 zanatlija kroz finansijsku podršku (grantovi)	Podržano 5 zanatlija kroz finansijsku podršku (grantovi)	Podržano 5 zanatlija kroz finansijsku podršku (grantovi)
		Izvor podataka: Izvještaj o realizaciji Industrijske politike Crne Gore do 2020. godine, Izvještaj o radu Ministarstva ekonomije		
	1.4. Očuvaćemo konkurentan i razvojno stimulativan poreski sistem (MIF)	Učešće bruto investicija u BDP-u na nivou od oko 20%	Učešće bruto investicija u BDP-u na nivou od oko 20%	Učešće bruto investicija u BDP-u na nivou od oko 20%

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
		Izvor podataka: Program ekonomskih reformi 2018-2020		
	1.5. Unaprijedićemo razvoj klastera kroz jačanje kapaciteta postojećih klastera i formiranje novih (MEK)	Realizacija programa finansijske i tehničke podrške/ Broj podržanih klastera - 7	Realizacija programa finansijske i tehničke podrške/ Broj podržanih klastera – do 10	Realizacija programa finansijske i tehničke podrške/ Broj podržanih klastera – do 10
Broj uspostavljenih vertikalnih klastera (1-3 klastera)		Broj uspostavljenih vertikalnih klastera (1-3 klastera)	Broj uspostavljenih i funkcionalnih vertikalnih klastera (1-3 klastera)	
Izvor podataka: Izveštaj o realizaciji programa državne pomoći za razvoj klastera, Izveštaj o radu Ministarstva ekonomije				
	1.6. Omogućićemo nacionalno i međunarodno promovisanje Crne Gore kroz razvoj nacionalnog brenda (MEK)	Usvajanje Strategije razvoja nacionalnog brenda 2019-2024. godina Broj korisnika logotipa nacionalnog brenda	Izrađena internet stranica nationbrand.me/ broj posjeta internet stranici	10% rast broja posjeta internet stranici
Izvor podataka: Izveštaj o radu Ministarstva; Izveštaj o realizaciji Strategije razvoja nacionalnog brenda; Registar korisnika logotipa nacionalnog brenda; Ankete, istraživanja;				
	1.7. Stvorićemo uslove za unapređenje poslovnog ambijenta koji će biti prijemčiv za ulaganja, investicije i razvoj biznisa i tako stvoriti prostor za otvaranje radnih mjesta i zapošljavanje, veću fleksibilnost, mobilnost na tržištu rada, zaštitu i sigurnost zaposlenih radnika kao i smanjenje neformalne zaposlenosti i suzbijanje rada na crno (MRSS)	Unaprijeđeno radno zakonodavstvo(<i> donošenje seta zakona: Zakon o radu, Zakon o socijalnom savjetu, Zakon o reprezentativnosti sindikata, Zakon o fondu rada, Zakon o mirnom rješavanju radnih sporova, Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, Zakon o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom</i>)	Praćenje i puna primjena zakona	Povećanje opšte stope zaposlenosti 48% Povećanje opšte stope radne aktivnosti iznad 55% Smanjenje opšte stope nezaposlenosti anketna stopa (prosječna) ispod 15%

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
	Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja, Monstat, Zavod za zapošljavanje Crne Gore			
2. Realizacija aktivnosti u cilju jačanja ekonomskog patriotizma	2.1. Promovisaćemo domaću privredu kroz promociju domaćih proizvoda i usluga, uz snažno jačanje ekonomskog patriotizma (MEK)	Program promocije domaćih proizvoda i usluga u funkciji izgradnje nacionalnog brenda ekonomskog patriotizma	Broj preduzeća koja sprovodi programe	Trend rasta iskorišćenosti domaćih proizvoda i usluga
		Izvor podataka: Izvještaj o radu Ministarstva ekonomije; Izvještaj o implementaciji programa podsticanja razvoja biznisa		
3. Podrška ravnomjernom razvoju jedinica lokalne samouprave	3.1. Unaprijedićemo politiku regionalnog razvoja, s posebnim fokusom na podršku manje razvijenim jedinicama lokalne samouprave (MEK)	Uspostavljanje Partnerskog savjeta za regionalni razvoj	Poboljšanje indeksa razvijenosti i konkurentnosti posebno manje razvijenih jedinica lokalne samouprave	Poboljšanje indeksa razvijenosti i konkurentnosti posebno manje razvijenih jedinica lokalne samouprave
		Uspostavljanje elektronske baze razvojnih projekata	Povećanje nivoa ulaganja u Sjevernom regionu po glavi stanovnika	Povećanje nivoa ulaganja u Sjevernom regionu po glavi stanovnika
		Izvor podataka: Izvještaj o radu Partnerskog savjeta za regionalni razvoj; Izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore, Izvještaj o radu Ministarstva ekonomije		
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog stranja, Monstat, Zavod za zapošljavanje Crne Gore		
4. Stvaranje uslova za veće zapošljavanje, povećanje radne aktivnosti i mobilnosti radnika, te smanjenje nesklada između ponude i tražnje	4.1. Unaprijedićemo i finansijski ojačati mjere aktivne politike zapošljavanja kako bi se ubrzalo usklađivanje ponude i tražnje na tržištu rada (MRSS)	Uloženo najmanje 15 miliona eura aktivne mjere Programi za mlade, žene, dugoročno nezaposlene, ranjive grupe koji povećavaju zapošljivost radne snage i stimulišu zapošljavanje	Uložiti najmanje 15 miliona eura aktivne mjere Programi i ciljne grupe će se definisati prema potrebi tržišta rada	Uložiti najmanje 15 miliona eura aktivne mjere Programi i ciljne grupe će se definisati prema potrebi tržišta rada

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		
	4.2. Unaprijedićemo zapošljavanje mladih kroz kontinuirano prilagođavanje mjera koje obezbjeđuju kvalitetan prelazak iz svijeta obrazovanja u svijet rada (MRSS)	Biće uključeno od 3.500 do 4.000 mladih	Biće uključeno najmanje 4.000 mladih	Biće uključeno najmanje 4.200 mladih
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		
	4.3. Razvijaćemo programe podrške za posebno osjetljive kategorije nezaposlenih lica (dugotrajno nezaposlena, žene, osobe sa invaliditetom) kako bi stekli znanja i vještine potrebne tržištu i dobili zaposlenje (MRSS)	2.000 lica uključeno u programe	2.500 lica uključeno u programe	3.000 lica uključeno u programe
		Izvor podataka: Akcioni plan zapošljavanja i razvoj ljudskih resursa; Plan rada Zavoda za zapošljavanje CG		
	4.4. Podstićemo i afirmirati preduzetništvo i samozapošljavanje (MRSS)	500.000 eura Zavod za zapošljavanje CG Najmanje 100 novih mikro biznisa	500.000 eura Zavod za zapošljavanje CG Najmanje 100 novih mikro biznisa	500.000 eura Zavod za zapošljavanje CG Najmanje 100 novih mikro biznisa
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		
	4.5. Razvijaćemo programe podrške za uključivanje žena na tržište rada, sa posebnim akcentom na bivše korisnice naknada (MRSS)	Uključeno najmanje 200 žena	Uključeno najmanje 300 žena	Uključeno najmanje 500 žena
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		
	4.6. Unaprijedićemo mogućnosti sticanja znanja, vještina i kompetencija kroz programe	Najmanje 500 uključenih u programe	Najmanje 600 uključenih u programe	Najmanje 800 uključenih u programe
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
	obrazovanja odraslih (MRSS)			
	4.7. Podržaćemo žensko preduzetništvo kroz stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta, pružanje stručnih konsultacija i povoljnih izvora finansiranja (MMP)	Realizovane povoljne kreditne linije IRF, ZZZCG, lokalnih samouprava ženskom preduzetništvu Povećan procenat od 5% realizovanih kredita u odnosu na 2017. godinu	Povećan procenat od 10% realizovanih kredita odnosu na 2018. godinu	Povećan procenat 15% registrovanih preduzetnica u odnosu na 2019. godinu
		Izvor podataka: Izvještaj o realizaciji Programa sprovođenja za Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti		
5. Ostvarenje veze poljoprivrede sa trgovinom i turizmom kroz diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima	5.1. Unaprijedićemo razvoj ruralnog turizma kroz povezivanje turizma i poljoprivrede (MPR)	Povećanje broja seoskih domaćinstava, katuna i etno sela (sa brojem ležaja) Povećanje broja turista i noćenja u seoskim domaćinstvima, katunima, etno selima	Povećanje broja seoskih domaćinstava, katuna i etno sela (sa brojem ležaja) Povećanje broja turista i noćenja u seoskim domaćinstvima, katunima, etno selima	Povećanje broja seoskih domaćinstava, katuna i etno sela (sa brojem ležaja) Povećanje broja turista i noćenja u seoskim domaćinstvima, katunima, etno selima
6. Povećanje primarne poljoprivredne proizvodnje (biljna proizvodnja i stočarstvo), organske proizvodnje, te rast dohotka na poljoprivrednim gazdinstvima;	6.1. Podržaćemo primarnu poljoprivrednu proizvodnju i prerađivačku agroindustriju kroz podsticanje korišćenja domaćih sirovina i investicije u fizički kapital i sektor prerade (MPR)	Ukupan iznos investicija 39 miliona eura, sa rastom od 25% u odnosu na prethodnu godinu	Ukupan iznos investicija 80 miliona eura, sa rastom od 100% u odnosu na prethodnu godinu	Ukupan iznos investicija 125 miliona eura, sa rastom od 56% u odnosu na prethodnu godinu
	6.2. Unaprijedićemo organsku proizvodnju u Crnoj Gori (MPR)	Povećanje broja proizvođača i površina pod organskom proizvodnjom za 5%	Povećanje broja proizvođača i površina pod organskom proizvodnjom za 10%	Povećanje broja proizvođača i površina pod organskom proizvodnjom za 15%

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
7. Unapređenje infrastrukture neophodne za razvoj i povezivanje ruralnih područja	7.1. Podržaćemo izgradnju i rekonstrukciju infrastrukture neophodne za razvoj i povezivanje ruralnih područja (MPR)	Ukupan iznos investicija 2,7 miliona eura	Ukupan iznos investicija 5 miliona eura	Ukupan iznos investicija 5 miliona eura
8. Poboljšanje uslova i kvaliteta života i ostanak stanovništva na selu	8.1. Podržaćemo učešće mladih ljudi u poljoprivrednoj proizvodnji (MPR)	Rast broja mladih ljudi zaposlenih u ruralnim područjima za 10%	Rast broja mladih ljudi zaposlenih u ruralnim područjima za 15%	Rast broja mladih ljudi zaposlenih u ruralnim područjima za 20%
		Izvor podataka za ciljeve br. 17-21.: Informacija o aktivnostima na realizaciji Programa razvoja poljoprivrede i ruralnih područja u Crnoj Gori u okviru IPARD II - 2014-2020 (IPARD II); Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i organa u sastavu		
9. Unapređenje Crne Gore kao turističke destinacije	9.1. Ostvarićemo rast broja turista, noćenja i prihoda od turizma unapređenjem uslova poslovanja i povećanjem aviodostupnosti Crnoj Gori (MORT)	-Podsticajne mjere i mjere za divesifikaciju turističke ponude 1,1 miliona eura	-Podsticajne mjere i mjere za divesifikaciju turističke ponude 1,1 miliona eura	-Podsticajne mjere i mjere za divesifikaciju turističke ponude 1,1 miliona eura
		Subvencije za aviodostupnost 1 miliona eura	Subvencije za aviodostupnost 5 miliona eura	Subvencije za aviodostupnost 5 miliona eura
		Broj turista – 1,8 miliona Broj noćenja – 12,6 miliona Prihod od turzma – 0,95 mlrd. €	Broj turista – 2,1 miliona Broj noćenja – 13,8 miliona Prihod od turzma – 1,1 mlrd. €	Broj turista – 2,3 miliona Broj noćenja – 14,2 miliona Prihod od turzma – 1,2 mlrd. €
		Izvor podataka: MONSTAT, Ministarstvo održivog razvoja i turizma		
	9.2. Instaliraćemo Vizni informacijski sistem u svim crnogorskim diplomatsko-konzularnim predstavništvima u cilju pojednostavljenja procedure apliciranja za vizu, a time i podsticanja brojnijeg dolaska inostranih turista i privrednih partnera i iniciraćemo zaključivanje novih sporazuma o bezviznom	Završiće projekat instalacije Viznog informacijskog sistema u svim crnogorskim DKP-ima, čime će se obezbijediti jednostavniji i brži proces apliciranja i dobijanja viza za Crnu Goru Uvećaćemo broj zemalja sa kojima je uspostavljen sistem vizne liberalizacije za 10%	Analiziraćemo primjenu viznog sistema, uključujući i evidenciju broja izdatih viza, tip viza kao i presjek država iz kojih potiče najveći broj zahtjeva, koji ukazuju na to da je Crna Gora u tim državama prepoznata kao nova turistička-investiciona destinacija Uvećaćemo broj zemalja sa kojima je uspostavljen sistem vizne liberalizacije za 10%	Na temelju usvojenih zaključaka iz sprovedene Analize, preduzeti dalje korake u pravcu obezbjeđivanja veće dostupnosti Crne Gore kroz olakšavanje procesa apliciranja za vizu Uvećaćemo broj zemalja sa kojima je uspostavljen sistem vizne liberalizacije za 10%

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
	režimu (trenutno, državljani 103 države mogu ulaziti i boraviti u Crnoj Gori bez vize, a državljani Crne Gore bez vize mogu boraviti u 71 državi) (MVP)			
	9.3. Obezbijedićemo neophodnu infrastrukturu i izgraditi ski centre u Kolašinu 1600 i Cmiljači Bijelo Polje i raditi na izgradnji drugih ski centara (Žarski Mojkovac, Hajla Rožaje, Durmitor Žabljak), kao i stvarati uslove za valorizovanje Đalovića pećinu Bijelo Polje (MORT)	Završetak ski centra Kolašin 1600		Završetak ski centra Cmiljača-Bijelo Polje
Stepen realizacije planiranih projekata		Stepen realizacije planiranih projekata	Stepen realizacije planiranih projekata	
Izvor podataka: Izvještaj o realizaciji kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova				

PRIORITET 2: Crna Gora - država vladavine prava i dobrog upravljanja

Primarni cilj ovog prioriteta je očuvanje mira, bezbjednosti i stabilnosti, razvoja demokratije, vladavine prava, slobode, ljudskih i manjinskih prava i dobrog upravljanja za sve građane. Da bi to postigli, radićemo na unapređenju sistema pravosuđa kroz poboljšanje pristupa pravdi, kreiranju javne uprave koja će biti u punoj službi građana i privrede i suzbijanju svih oblika kriminala. Takođe, cilj ovog prioriteta je dobro fiskalno upravljanje kroz jačanje makroekonomske i, u tom okviru, fiskalne stabilnosti, kao preduslova dugoročnog privrednog rasta i povećanja konkurentnosti crnogorske ekonomije.

Ovo podrazumijeva:

- Jačanje sistema nacionalne bezbjednosti i odbrane
- Stvaranje efikasne i servisno opredijeljene javne uprave koju karakteriše rast povjerenja građana
- Poboljšanje pristupa pravdi građanima i pravnim subjektima primjenom alternativnih načina rješavanja sporova (medijacija), kao efikasnog, finansijski isplativog, održivog i dostupnog načina rješavanja sporova
- Unaprijeđenje ljudskih prava i sloboda svih društvenih grupa, manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica
- Očuvanje održivosti javnih finansija, uz odgovorno upravljanje sredstvima poreskih obveznika

Naše komponente (najvažnija strategijska dokumenta na snazi) obuhvataju:

Pravci razvoja Crne Gore 2018-2021. godine	Strategija razvoja Uprave policije 2016-2020;
Fiskalna strategija Crne Gore za period 2017-2020. godine	Strategija poboljšanja bezbjednosti u drumskom saobraćaju 2010-2019;
Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2018-2020. godina	Strategija za integrisano upravljanje granicom 2014-2018;
Strategija nacionalne bezbjednosti;	Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2018 - 2023. godina;
Procjena opasnosti od teškog i organizovanog kriminala u Crnoj Gori (SOCTA 2017);	Strategija reforme pravosuđa 2014-2018;
Strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018;	Strategiju reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020;
Strategija za kontrolu i smanjenje malog i lakog oružja i municije 2013-2018;	Strategija sajber bezbjednosti 2013-2017;
Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018;	Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2017-2021;
Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori 2013-2018;	Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori 2017 - 2021 sa Programom sprovođenja 2017-2018;
Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020;	Šengenski Akcioni plan;
Strategija manjinske politike 2018-2023;	Akcioni planovi za pregovaračka poglavlja 23 i 24.

CILJEVI	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikator uspjeha		
		2018	2019	2020
PRIORITET 2: Crna Gora - država vladavine prava i dobrog upravljanja				
10. Jačanje sistema nacionalne bezbjednosti i odbrane	10.1. Obezbjedićemo povoljno stanje bezbjednosti, sprječavanje i otkrivanje svih krivičnih djela i drugih nezakonitih ponašanja i događaja koji mogu ugroziti bezbjednost ljudi i imovine (MUP)	Zadržan trend smanjenja stope kriminaliteta	Zadržan trend smanjenja stope kriminaliteta u odnosu na 2018. godinu	Zadržan trend smanjenja stope kriminaliteta u odnosu na 2019. godinu
		Efikasna implementacija preporuka iz Procjene opasnosti za borbu protiv teškog i organizovanog kriminala (SOCTA) za 2018. godinu i poboljšanje rezultata u borbi protiv korupcije	Efikasna realizacija mjera – SOCTA: -Povećan broj otkrivenih krivičnih djela sa elementima korupcije; -Neutralizovane organizovane kriminalne grupe; -Smanjen broj teških krivičnih djela protiv života i tijela; -Smanjen broj krivičnih djela izazivanje opšte opasnosti eksplozijama i požarima; -Povećan broj zaplijena i količina zaplijenjenih droga	-Poboljšani rezultati u borbi protiv korupcije u odnosu na 2019. godinu; -Povećan broj neutralizovanih organizovanih kriminalnih grupa; -Povećan broj rasvijetljenih krivičnih djela protiv života i tijela; -Poboljšani rezultati na sprječavanju krijumčarenja i zloupotreba droga, povećanje količina zaplijenjenih droga u odnosu na 2019. godinu
		Poboljšanje bezbjednosti – Projekat «Video nadzor gradova u vrijednosti od 500.000 eura	Implementacija projekta «Video nadzor gradova» u vrijednosti od 1.000.000 eura	Projekat «Video nadzor gradova» u vrijednosti od 700.000 eura
		Tehničke pripreme za realizaciju projekta – MUP i zainteresovane jedinice lokalne samouprave	Video nadzor Podgorice, Nikšića, Bara, Budve, Herceg Novog i Kotora, što će uticati na sprječavanje i otkrivanje krivičnih djela i prekršaja kao i poboljšanje ukupnog stanja bezbjednosti.	
		Izvor podataka: Izvještaj o radu MUP - UP		
	10.2. Unaprijedićemo saradnju sa građanima i lokalnom samoupravom na poboljšanju nivoa bezbjednosti i sigurnosti, kao i rješavanju problema u	Zadržan trend rasta povjerenja građana u rad policije i građana koji se osjećaju bezbjednim	Povećanje broja riješenih zahtjeva građana i lokalne samouprave. Povećano povjerenje u rad policije	Povećan procenat – broj građana koji imaju povjerenja u policiju, kao i broj građana koji se osjećaju bezbjednim.

	zajednici, povećanje povjerenja građana u policiju (MUP)	Organizovanje preventivnih kampanja u cilju poboljšanja bezbjednosti svih učesnika u saobraćaju, a posebno školske omladine i bezbjednosti za vrijeme turističke sezone	Povećan broj organizovanih preventivnih kampanja, časova u školama o bezbjednosti u saobraćaju u odnosu na 2018. godinu. Smanjen broj saobraćajnih nezgoda u blizini škola, bolnica i dr. javnih ustanova i posljedica nezgoda.	Povećan broj organizovanih kampanja i poboljšana svijesti učesnika u saobraćaju. Smanjen broj saobraćajnih nezgoda, stradalih i povrijeđenih lica u njima.
	Izvor podataka: Izvještaj o radu UP			
	10.3. Poboljšaćemo bezbjednost u drumskom saobraćaju kroz permanentne kontrole, nadzor, tehničko opremanje, podizanje svijesti učesnika u saobraćaju, posebno mladih (MUP)	Organizovanje preventivnih kampanja u cilju poboljšanja bezbjednosti svih učesnika u saobraćaju, a posebno školske omladine i bezbjednosti za vrijeme turističke sezone	Povećan broj organizovanih preventivnih kampanja, časova u školama o bezbjednosti u saobraćaju u odnosu na 2018. godinu. Smanjen broj saobraćajnih nezgoda u blizini škola, bolnica i dr. javnih ustanova i posljedica nezgoda.	Povećan broj organizovanih kampanja i poboljšana svijesti učesnika u saobraćaju. Smanjen broj saobraćajnih nezgoda, stradalih i povrijeđenih lica u njima.
	Izvor podataka: Izvještaj o radu MUP-a - UP			
	10.4. Unaprijedićemo sistem zaštite i spašavanja implementacijom Akcionog plana za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa, nabavkom sredstava i opreme, učesćem na vježbama, obukama, unapređenjem saradnje s operativnim jedinicama za zaštitu i spašavanje (MUP)	Nabavka jednog protivpožarnog aviona u vrijednosti 3.000.000 eura	Nabavka drugog protivpožarnog aviona u vrijednosti 3.000.000 eura	
		Projekat regionalnog karaktera (Projekat civilne napredne regionalne koordinacije u hitnim situacijama - Advanced Regional Civil Emergency Coordination Pilot – ARCECP), NATO program „Nauka za mir i bezbjednost“ (2016-2020). Opredijeljena sredstva za Crnu Goru su 831.600 eura. Realizacijom ovog projekta uspostaviće se bolji uslovi za donošenje pravovremenih i kvalitetnijih odluka za djelovanje u slučaju prirodnih, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća čime se znatno smanjuju moguće materijalne štete i čuvaju ljudski životi.		
		Uz podršku organizacije Norveška narodna pomoć (NPA) planirano je čišćenje kasetne municije sa teritorije Crne Gore. Planirana sredstva u iznosu od oko 1.120.000 eura. Kasetnom municijom u Crnoj Gori je kontaminirano ukupno 1.715.000m ² na teritoriji Glanog grada i teritoriji opštine Rožaje.		

		Izvor podataka: Izvještaj MUP-a - UP		
	10.5. Unaprijedićemo sistem integrisanog upravljanja granicom, prihvatanjem standarda za usklađivanje sa sistemom IBM EU i za pristupanje Šengenskom prostoru, izgradnjom granične infrastrukture, graničnim prelazima i pograničnom saobraćaju Crne Gore sa susjednim državama. (MUP)	Sredstva iz sektorske budžetske pomoći u ukupnom iznosu do 20.000.000 eura (I+II+III tranša).		
		<p>Završetak rekonstrukcije graničnog prelaza Božaj i završetak izgradnje graničnog prelaza Zatrijebačka Cijevna – Grabon u iznosu od 2.000.000 eura.</p> <p>Početak izgradnje GP Ranče u iznosu od 2.000.000 eura i rekonstrukcije ZGP Vračenovići u iznosu od 1.200.000 eura i ZGP Šćepan Polje u iznosu od 1.000.000 eura.</p>	<p>Nastavak izgradnje GP Ranče i rekonstrukcije ZGP Vračenovići i Šćepan Polje. Završetak radova. Nabavkom tehničkih uređaja za elektronski nadzor državne granice, specijalizovane opreme, uređaja i sredstava kao i unapređenjem granične infrastrukture, rekonstrukcije i izgradnje graničnih prelaza poboljšaće se uslovi rada graničnih službi, unaprijediti granična kontrola i bezbjednost državne granice kroz povećanje efikasnosti i efektivnosti u sprovođenju procedure graničnih provjera, razmjenu informacija kao i otkrivanje prekograničnog organizovanog kriminala.</p>	
11. Stvaranje efikasne i servisno opredijeljene javne uprave koju karakteriše rast povjerenja građana	11.1. Ostvarićemo uštedu resursa građana i privrede kroz povećanje efikasnosti državne uprave (MJU)	<p>Unapređenje kapaciteta državne uprave za primjenu rješenja iz Zakona o upravnom postupku, koja se odnose na skraćenje i pojednostavljenje upravnog postupka</p> <p>Trend smanjenja procenta upravnih akata poništenih od strane Upravnog suda</p>	<p>Uspostavljen sistem monitoringa i evaluacije primjene Zakona o upravnom postupku, koja se odnose na skraćenje i pojednostavljenje upravnog postupka.</p> <p>Trend smanjenja procenta upravnih akata poništenih od strane Upravnog suda</p>	<p>Uspostavljeno redovno mjerenje zadovoljstva građana pruženim upravnim uslugama u identifikovanim organima javne uprave.</p> <p>Trend smanjenja procenta upravnih akata poništenih od strane Upravnog suda</p>
		<p>Pozicioniranje portala e uprave kao jedinstvene tačke pristupa elektronskim uslugama.</p>	<p>Uspostavljen jedinstveni informacioni sistem za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa i organa državne uprave.</p>	<p>Stvoreni uslovi za uspostavljanje jedinstvenog mjesta za pristup uslugama „One stop Government“ za građane i privredu.</p>

		Povećan broj elektronskih servisa (370 servisa) i uspostavljanje Portala otvorenih podataka	Povećan broj elektronskih servisa (450 servisa)	Povećan broj elektronskih servisa (500 servisa).
	11.2. Povećaćemo efikasnost javne uprave uz povećan stepen odgovornosti (MJU)	Donijet Plan optimizacije javne uprave. Izrađena metodologija za delegiranje ovlašćenja	Nastavak implementacije Plana optimizacije	Realizovan Plan optimizacije u javnoj upravi. Izrađen jedinstveni informacioni sistem za administriranje lokalnih javnih prihoda.
		Uspostavljanje većeg nivoa eDemokratije. (broj aktivnih peticija 70% od ukupnog broja javnih rasprava koja objavljuju ministarstva).		Uspostavljen sistem mjerenja zadovoljstva korisnika elektronskim uslugama koje se nalaze na portalu Euprave. (broj objavljenih anketa na portalu 20). 90% od ukupnog broja javnih rasprava koja objavljuju ministarstva.
		Izvor: Godišnji izvještaji o realizaciji Strategije reforme javne uprave do 2020. godine		
12. Pобољшanje pristupa pravdi građanima i pravnim subjektima primjenom alternativnih načina rješavanja sporova (medijacija), kao efikasnog, finansijski isplativog, održivog i dostupnog načina rješavanja sporova	12.1. Razvijaćemo i unaprijediti primjenu alternativnih načina rješavanja sporova uspostavljanjem strateškog okvira i usklađivanjem zakonodavnog okvira sa pravom Evropske unije. (MPA)	Usvojena Strategija razvoja alternativnog rješavanja sporova 2018-2020. godina		
		Formiran Savjet za alternativno rješavanje sporova za podsticanje daljeg razvoja i primjene medijacije i drugih alternativnih načina rješavanja sporova	Obezbjedeni preduslovi za primjenu novog instituta rane neutralne procjene spora.	
		Povećan broj građana/ki koji su zainteresovani da svoj spor riješe primjenom alternativnih načina za 10% u odnosu na prethodnu godinu	Povećan broj građana/ki koji su zainteresovani da svoj spor riješe primjenom alternativnih načina za 10% u odnosu na prethodnu godinu	Povećan broj građana/ki koji su zainteresovani da svoj spor riješe primjenom alternativnih načina za 15% u odnosu na prethodnu godinu

		Izvor: Izvještaj o radu Ministarstva pravde za 2018. i 2019. godinu.		
	12.2. Transformisaćemo Centar za posredovanje u Centar za alternativno rješavanje sporova i unaprijediti stručne i administrativne kapacitete Centra kako bi građani/ke i pravna lica dobili efikasan servis podrške prilikom upotrebe ARS, i sporove rješavali na jednostavniji i efikasniji način (MPA)	Povećan broj sporova rješanih pred Centrom za posredovanje za 10%	Osnovan Centar za alternativno rješavanje sporova.	Povećan broj sporova upućenih Centru za alternativno rješavanje sporova za 20 %, odnosno povećan broj sporova rješanih pred Centrom za posredovanje za 20 %
		Izvor: Izvještaj o radu Ministarstva pravde za 2018. i 2019. godinu.		
13. Unaprijeđenje ljudskih prava i sloboda svih društvenih grupa, manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.	13.1. Unaprijedićemo uslove života manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori i omogućiti njihovu punu integraciju u crnogorsko društvo, uz očuvanje i promociju njihovog identiteta. (MMP)	Usvojena Strategija manjinske politike 2018-2023	Ojačani kapaciteti institucija za očuvanje i unapređenje prava manjina (Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centar za očuvanje i unapređenje kulture manjina Crne Gore, nacionalni savjeti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica).	Statistički značajno je smanjena je etnička distanca većinskog stanovništva prema pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih, kao i etnička distanca između njih.
		Povećana zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima lokalne samouprave za statistički značajan procenat.	Povećana zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima lokalne samouprave za statistički značajan procenat.	Povećana zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima lokalne samouprave za statistički značajan procenat
	Izvori: Izvještaj o implementaciji Strategije manjinske politike 2018-2023			
	13.2. Unaprijedićemo kvalitet života LGBTI osoba i njihovu društvenu integraciju uspostavljanjem strategijskog okvira i jačanjem institucionalnih kapaciteta za pružanje zaštite. (MMP)	Usvojena nova LGBTI Strategija sa mjerama koje za cilj imaju postizanje pune društvene integracije, bezbjednosti i jednakih mogućnosti LGBTI osoba	Ojačani kapaciteti institucija za borbu protiv govora mržnje i zločina iz mržnje prema LGBTI osobama kroz unapređenje institucionalnog znanja i razumijevanja navedenih instituta, te njihovog adekvatnog zakonskog procesuiranja	Ojačani kapaciteti institucija za razvijanje i primjenu koncepta inkluzivnog radnog okruženja prema LGBTI osobama kroz informisanje i edukovanje rukovodećeg kadra o potrebi diverzifikacije radnog prostora u skladu sa politikama ljudskih prava, unapređenja politike jednakih mogućnosti, poštovanja različitosti i zabrane

				diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije
	Izvori : Izveštaj o implementaciji LGBT Strategije			
13.3. Unaprijedićemo položaj žena u crnogorskom društvu u cilju njihovog većeg učešća u političkom i javnom životu, boljeg ekonomskog položaja i borbe protiv svih oblika diskriminacije i nasilja. (MMP)	Povećan broj žena preduzetnica za najmanje 1,5%	Povećan broj žena preduzetnica za najmanje 2,5%	Povećan broj žena preduzetnica za najmanje 5%	
				Povećan stepen participacije žena od preko 30% u Skupštini Crne Gore u odnosu na zastupljenost od 23,4% u 2017. godini.
	Povećan broj zaposlenih žena, posebno procenat teže zapošljivih kategorija kroz programe podrške ZZZCG i IRF za 2 %.	Povećan broj zaposlenih žena, posebno procenat teže zapošljivih kategorija kroz programe podrške ZZZCG i IRF za 5%.	Povećan broj zaposlenih žena, posebno procenat teže zapošljivih kategorija kroz programe podrške ZZZCG i IRF za 8%	
	Izvori: Izveštaji o realizaciji Programa sprovođenja Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za 2018. i 2019. godine			
13.4. Unaprijedićemo poštovanje ljudskih prava lica sa invaliditetom uvažavajući princip jednakosti i ravnopravnosti, bez diskriminacije (MMP)	Smanjen nivo diskriminacije lica sa invaliditetom i stepen socijalne distance prema ovim licima za 2%	Smanjen nivo diskriminacije lica sa invaliditetom i stepen socijalne distance prema ovim licima za 2%	Smanjen nivo diskriminacije lica sa invaliditetom i stepen socijalne distance prema ovim licima za 2%	
	Povećan broj pokrenutih postupaka za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom za 20%	Povećan broj pokrenutih postupaka za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom za 20%	Povećan broj pokrenutih postupaka za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom za 10%	

		Izvori: Izvještaj o implementaciji Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom i promociju jednakosti za period 2017-2021		
	13.5. Unaprijedićemo socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u crnogorskom društvu i podignuti nivo kvaliteta njihovog života (MMP)	Podignuta svijest Roma i Egipćana o važnosti uključivanja u javni i politički život za 4% u odnosu na 2017. godinu	Podignuta svijest Roma i Egipćana o važnosti uključivanja u javni i politički život za 13% u odnosu na 2017. godinu	Podignuta svijest Roma i Egipćana o važnosti uključivanja u javni i politički život za 20% u odnosu na 2017. godinu
		Podignuta svijest Roma i Egipćana o štetnim poslasticama dječjih ugovorenih brakova i zakonskim odredbama u cilju prevencije istih za 3% u odnosu na 2017. godinu	Podignuta svijest Roma i Egipćana o štetnim poslasticama dječjih ugovorenih brakova i zakonskim odredbama u cilju prevencije istih za 11% u odnosu na 2017. godinu	Podignuta svijest Roma i Egipćana o štetnim poslasticama dječjih ugovorenih brakova i zakonskim odredbama u cilju prevencije istih za 20% u odnosu na 2017. godinu
		Povećana prevencija i suzbijanje prosjačenja za 4% u odnosu na 2017. godinu	Povećana prevencija i suzbijanje prosjačenja za 9% u odnosu na 2017. godinu	Povećana prevencija i suzbijanje prosjačenja za 15% u odnosu na 2017. godinu
		Izvori : Izvještaj o implementaciji Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020		
14. Očuvanje održivosti javnih finansija, uz odgovorno upravljanje sredstvima poreskih obveznika	14.1. Omogućićemo realizaciju mjera fiskalne konsolidacije (MIF)	Manjak u budžetu (učešće u BDP-u -1.6 %)	Uravnoteženje budžeta (učešće u BDP-u 0.1 %)	Suficit javnih finansija (učešće u BDP-u 5.4%)
		Javni dug u BDP-u 66.51%	Javni dug u BDP-u 66.13%	Javni dug u BDP-u 59.70%
	14.2. Omogućićemo da se tekuća javna potrošnja finansira iz tekućih prihoda (MIF)	Suficit tekućeg budžeta	Suficit tekućeg budžeta	Suficit tekućeg budžeta
	14.3. Stvorićemo uslove da se nastavi (poveća) izdvajanje sredstava za finansiranje kapitalnih odnosno razvojnih projekata. (MIF)	Obezbijedena sredstva za finansiranje prioritetne dionice autoputa Bar- Boljare uz redovno finansiranje ostalih kapitalnih projekata	Obezbijedena sredstva za finansiranje prioritetne dionice autoputa Bar- Boljare uz redovno finansiranje ostalih kapitalnih projekata	Stvoreni uslovi za finansiranje novih kapitalnih projekata
		Izvor podataka: Program ekonomskih reformi 2018-2020		

PRIORITET 3 : Crna Gora - država koja podstiče razvoj nauke, obrazovanja i kulture za bolji ekonomski rast

Primarni cilj ovog prioriteta je izgradnja ekonomije zasnovane na znanju i vještinama kroz unapređenje kvaliteta obrazovanja, razvoj ljudskih resursa i istraživačkih kapaciteta, unapređenje naučne infrastrukture i povezivanje nauke sa privredom. To će direktno uticati na smanjenje nezaposlenosti i sveukupni ekonomski rast. Takođe, cilj ovog prioriteta je bolja iskorišćenost sektora kulture i njegovih potencijala za ostvarivanje ekonomskog razvoja.

Ovo podrazumijeva :

- Veći obuhvat djece predškolskim obrazovanjem
- Bolje uslove za obrazovanje i naučno-istraživačku i inovativnu djelatnost
- Više zaposlenih mladih ljudi, doktoranata i mladih doktora nauka
- Bolje obrazovana i kvalifikovana radna snaga
- Razvoj omladinskog rada i aktivizma
- Uspostavljanje nove, krupne naučnoistraživačke infrastrukture u regionu Jugoistočne Evrope i nastavak razvoja relevantne inovativne infrastrukture
- Internacionalizaciju obrazovanja i nauke
- Podršku jačanju kreativnih industrija i nezavisne kulturne scene
- Jačanje sektora kinematografije i pozicioniranje Crne Gore kao filmske destinacije
- Valorizaciju kulturne baštine u ekonomske i turističke svrhe i uspostavljanje javno-privatnih partnerstava
- Afirmisanje državnog i kulturnog identiteta i multikulturalnosti Crne Gore
- Razvijanje sektora kreativnih industrija kao pokretača ekonomskog progressa

Naše komponente (najvažnija strategijska dokumenta na snazi) obuhvataju:

• Strategija inovativne djelatnosti (2016-2020) s Akcionim planom	• Strategija za mlade 2017-2021
• Strategija naučnoistraživačke djelatnosti (2017-2021) s Akcionim planom	• Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020
• Strategija ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja (2016-2020)	• Strategija o razvoju preduzetničkog učenja
• Strategija inkluzivnog obrazovanja 2014-2018	• Program razvoja kulture 2016-2020
• Strategija opšteg srednjeg obrazovanja 2015-2020	• Kreativna Crna Gora: Identitet, imidž, promocija 2017-2020
• Strategija razvoja stručnog obrazovanja 2015-2020	• Menadžment plan prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora
• Strategija obrazovanja nastavnika 2017-2021	• Menadžment plan Istorijskog jezgra Cetinja
• Strategija razvoja visokog obrazovanja 2016-2020	• Menadžment planovi - Nekropola stećaka i Utvrđenje Besac

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
PRIORITET 3: Crna Gora - država koja podstiče razvoj nauke, obrazovanja i kulture za bolji ekonomski rast				
15. Omogućiti veći obuhvat djece s predškolskim obrazovanjem	15.1. Povećaćemo obuhvat djece od rođenja do polaska u osnovnu školu kroz ulaganja u gradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture, uspostavljanje alternativnih usluga (interaktivne službe i sl.) (MPS)	20.700 upisane djece	21.200 upisane djece	22.000 upisane djece
		Jedan novi vrtić u Podgorici	Pet novih vrtića u Podgorici, Tuzima, Baru, Pljevljima i Rožajama	Dva nova vrtića u Podgorici i Ulcinju
		Tri rekonstruisana vrtića u Podgorici (2) i Budvi	Dva rekonstruisana vrtića u Herceg Novom i Beranama	Nadograđena tri vrtića u Podgorici
16. Omogućiti bolje uslove za obrazovanje i naučno-istraživačku i inovativnu djelatnost	16.1. Uvešćemo novi tzv. ugovorni model finansiranja Univerziteta Crne Gore baziran na indikatorima uspješnosti i besplatne studije za studente osnovnih i master studija (MNA)	Upisano 3.500 studenata u prvu godinu osnovnih studija na javnim ustanovama visokog obrazovanja bez obaveze plaćanja školarine	Upisano 3.500 studenata u prvu godinu osnovnih studija na javnim ustanovama visokog obrazovanja bez obaveze plaćanja školarine	Upisano 1.200 studenata na master studije na javnim ustanovama visokog obrazovanja bez obaveze plaćanja školarine
		Najuspješnije studente i saradnike u nastavi/istraživanju u javnim ustanovama visokog obrazovanja upisivati na doktorske studije bez obaveze plaćanja školarine	Najuspješnije studente i saradnike u nastavi/istraživanju u javnim ustanovama visokog obrazovanja upisivati na doktorske studije bez obaveze plaćanja školarine	Najuspješnije studente i saradnike u nastavi/istraživanju u javnim ustanovama visokog obrazovanja upisivati na doktorske studije bez obaveze plaćanja školarine
		Omogućiti mobilnost akademskog/naučnog osoblja i mladih istraživača u međunarodnim naučnim institutima	Omogućiti mobilnost akademskog/naučnog osoblja i mladih istraživača u međunarodnim naučnim institutima	Omogućiti mobilnost akademskog/naučnog osoblja i mladih istraživača u međunarodnim naučnim institutima

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
17. Obezbijediti više zaposlenih mladih ljudi, doktoranata i mladih doktora nauka	17.1. Kontinuirano ćemo raditi na usklađivanju upisne politike s potrebama tržišta rada u cilju povećanja zapošljivosti mladih (MNA)	Povećanje zapošljivosti lica sa visokim obrazovanjem za 5%	Povećanje zapošljivosti lica sa visokim obrazovanjem za 10%	Povećanje zapošljivosti lica sa visokim obrazovanjem za 15%
	17.2. Realizovaćemo Program zapošljavanja doktoranata i mladih doktora nauka (MNA)	Najmanje 20 zaposlenih doktoranata i mladih doktora nauka	Povećan broj zaposlenih doktoranata i mladih doktora nauka za 50%	Povećan broj zaposlenih doktoranata i mladih doktora nauka za 100%
18. Omogućiti bolje obrazovanu i kvalifikovanu radnu snagu;	18.1. Promovisaćemo i unapređivati učenje uz rad, u realnom radnom okruženju, s posebnim akcentom na dualno obrazovanje, i obaveznu praktičnu nastavu u visokom obrazovanju (MPS)	Potpisana su 264 individualna ugovora o praktičnom obrazovanju između učenika i poslodavaca (175 ugovora za učenike prvog razreda, 83 ugovora za učenike drugog razreda) za školsku 2017/2018. godinu	Potpisano novih 250 individualnih ugovora o praktičnom obrazovanju između učenika i poslodavaca, ukupno 408 ugovora - za školsku 2018/2019. godinu	Potpisano novih 300 individualnih ugovora o praktičnom obrazovanju između učenika i poslodavaca, ukupno 725 ugovora - za školsku 2019/2020. godinu
	18.2. Radićemo na unapređenju profesionalnog razvoja nastavnika stručnih škola kako bi se kroz proces nastave učenicima omogućilo da steknu specifične stručne kompetencije i transferzalne vještine (kao što su rješavanje problema, socijalne vještine, kreativnost, timski rad i druge) (MPS)	Za realizaciju obrazovnih programa u stručnim školama u školskoj 2017/2018. godini obučeno 150 nastavnika	Za realizaciju programa u školskoj 2018/2019. godini obučeno 250 nastavnika	Za realizaciju programa u školskoj 2019/2020. godini obučeno 350 nastavnika
	18.3. Promovisaćemo cjeloživotno učenje odraslih radi unapređenja znanja, vještina i kompetencija za bolju zapošljivost kroz verifikovanje neformalno i informalno stečenih znanja (MPS)	Povećanje učešća odraslih u programima cjeloživotnog učenja za 0,5% na godišnjem nivou	Povećanje učešća odraslih u programima cjeloživotnog učenja za 0,5% na godišnjem nivou	Povećanje učešća odraslih u programima cjeloživotnog učenja za 0,5% na godišnjem nivou
19. Razvijati omladinski rad i aktivizam	19.1. Otvorićemo prostore u kojima će mladi imati priliku za razvoj životnih vještina, neformalno obrazovanje, interkulturalno učenje, socijalnu inkluziju i jačanje društvenog uticaja	Tri otvorena prostora za mlade (omladinski centri/klubovi, volonterski klubovi) i podrška u njihovom radu	Dva otvorena prostora za mlade (omladinski centri/klubovi, volonterski klubovi) i podrška u njihovom radu	Dva otvorena prostora za mlade (omladinski centri/klubovi, volonterski klubovi) i podrška u njihovom radu

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
	mladih, kako bi se olakšao mladima pristup tržištu rada i zapošljenje (MS)	Najmanje tri realizovana projekata iz oblasti preduzetništva	Najmanje tri realizovana projekata iz oblasti preduzetništva	Najmanje tri realizovana projekata iz oblasti preduzetništva
		Najmanje dvije obuke za osobe koje se bave omladinskom politikom	Najmanje dvije obuke za osobe koje se bave omladinskom politikom	Najmanje dvije obuke za osobe koje se bave omladinskom politikom
20. Uspostaviti novu, krupnu naučnoistraživačku infrastrukturu u regionu Jugoistočne Evrope i nastaviti razvoj relevantne inovativne infrastrukture	20.1. Osnivanje Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope i obuka mladih istraživača za rad u Institutu (MNA)	Finalizacija idejnih rešenja za 2 opcije Instituta: 1. Sinhrotronski izvor zračenja i 2. Hadronska kancer terapija	Izrada Glavnog projekta Instituta	Početak realizacije Glavnog projekta Instituta
		Obuka najmanje 20 mladih istraživača za rad u Institutu	Povećan broj obuka mladih istraživača za rad u Institutu za 50%	Povećan broj obuka mladih istraživača za rad u Institutu za 100%
	20.2. Uspostavljanje Naučno-tehnološkog parka (NTP) u Podgorici, uz obezbjeđivanje prostora za 50 MSP iz oblasti visokih tehnologija uz učešće inostranih kompanija (MNA)	Idejno rješenje za objekat NTP Glavni projekat NTP	Tender za izbor najpovoljnijeg ponuđača za izvođenje radova Početak radova	Izvođenje radova na objektu NTP
		20.3. Stvorićemo povoljan ambijent za rast i razvoj start-up-ova (MNA)	Poreske olakšice u osnivanju novih i poslovanju postojećih start-up	Povećan broj start-up -ova za 50%
21. Omogućiti internacionalizaciju obrazovanja i nauke	21.1. Podstaci ćemo učešće Crne Gore u evropskim naučnim organizacijama (EIRO-Forum, CERN, EMBL, EMBO i dr.) i međunarodnim programima (MNA)	Povećanje broja istraživača u projektima CERN, EMBL, EMBO i dr. za 50%	Povećanje broja istraživača u projektima CERN, EMBL, EMBO i dr. i međunarodnim programima za 70%	Povećanje broja istraživača u projektima CERN, EMBL, EMBO i dr. i međunarodnim programima za 100%
		Povećanje povraćaja sredstava uloženi u članstvo u međunarodnim programima za 70%	Povećanje povraćaja sredstava uloženi u članstvo u međunarodnim programima za 100%	Povećanje povraćaja sredstava uloženi u članstvo u međunarodnim programima za 120%

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
22. Afirmisati Crnu Goru kao privlačnu filmsku destinaciju	22.1. Jaćaćemo pozicioniranje Crne Gore kao destinacije za razvoj filmske industrije i filmskog turizma u kontekstu afirmacije koncepta kreativnih industrija (MKU)	Usvojen Nacionalni program razvoja kinematografije 2018-2023. godina		
		Uspostavljanje funkcionalnog modela za ubiranje sredstava za Filmski fond, kao i visina izdvojenih sredstava	Visina izdvojenih sredstava za filmski fond	Visina izdvojenih sredstava za filmski fond
		Nastavak procedure za pristupanje potpornom fondu Savjeta Evrope Eurimages		
		Stavarnje uslova za punu implementaciju Uredbe o bližim kriterijumima, načinu i postupku za ostvarivanje prava na povraćaj dijela sredstava utrošenih za proizvodnju kinematografskog djela	Broj snimajućih dana inostranih ekipa u Crnoj Gori, kao i iznos sredstava utrošenih za proizvodnju filmskih i televizijskih projekata u Crnoj Gori Broj angažovanih domaćih filmskih radnika tokom snimanja inostranih filmskih i televizijskih projekata u Crnoj Gori	Broj snimajućih dana inostranih ekipa u Crnoj Gori, kao i iznos sredstava utrošenih za proizvodnju filmskih i televizijskih projekata u Crnoj Gori Broj angažovanih domaćih filmskih radnika tokom snimanja inostranih filmskih i televizijskih projekata u Crnoj Gori
23. Valorizacija kulturne baštine u ekonomske i turističke svrhe i uspostavljanje javno-privatnih partnerstava	23.1. Radiććemo na povećanju stepena valorizacije kulturne baštine (MKU)	Nominovanje lokaliteta za upis na UNESCO listu svjetske baštine Broj valorizovanih kulturnih dobara	Broj valorizovanih kulturnih dobara	Broj valorizovanih kulturnih dobara

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
24. Afirmisati državni i kulturni identitet i multikulturalnost Crne Gore	24.1. Sprovođenje strateških planova i politika u cilju razvoja svijesti o kulturnom identitetu, kreiranja nacionalnih kulturnih proizvoda i produkcije međunarodnih događaja kojima se promoviše Crna Gora kao multikulturalna destinacija (MKU)	Formiran Savjet za sprovođenje nacionalnih kulturnih i identitetskih politika	Povećan broj kulturnih proizvoda koji referišu na državni identitet i multikulturalnost Crne Gore Povećan broj međunarodnih kulturnih događaja u Crnoj Gori	Povećan broj kulturnih proizvoda koji referišu na državni identitet i multikulturalnost Crne Gore Povećan broj međunarodnih kulturnih događaja u Crnoj Gori
25. Razvijati sektor kreativnih industrija kao pokretača ekonomskog progressa	25.1. Stvaranje uslova za razvoj kreativnih industrija u cilju kreiranja novih radnih mjesta i ostvarivanja ekonomskog rasta (MKU)	Stvaranje uslova za podršku projektima u oblasti kreativnih industrija Održane obuke za menadžment u kreativnim industrijama	Usvojene smjernice za razvoj kreativnih industrija u Crnoj Gori Stvaranje preduslova za unapređenje kreativnih industrija kroz djelovanje biznis inkubatora i inovativnih centara Minimum 5 osnovanih start-up preduzeća u oblasti kreativnih industrija Povećan broj samozapošljenih u kreativnim industrijama Povećan broj edukovanih stručnjaka za rad u oblasti kulture	Minimum 5 osnovanih start-up preduzeća u oblasti kreativnih industrija Povećan broj samozapošljenih u kreativnim industrijama Povećan broj edukovanih stručnjaka za rad u oblasti kulture

PRIORITET 4: Crna Gora - država uspješnih infrastrukturnih projekata

Primarni cilj ovog prioriteta je uspješna realizacija infrastrukturnih projekata za kvalitetniji život naših građana, i to kroz unapređenje saobraćajne infrastrukture odgovornim korišćenjem, efikasnim planiranjem, kvalitetnim održavanjem i upravljanjem, unapređenje sektora energetike povećanjem potrošnje energije iz obnovljivih izvora, obezbjeđivanjem veće sigurnosti snabdijevanja električnom energijom i prirodnim gasom, kao i kroz bržu digitalizaciju društva i uvođenje spektra novih informaciono-komunikacionih tehnologija -ICT.

Ovo podrazumijeva:

- Unapređenje dostupnosti, priuštivosti i kvaliteta isporuke energije
- Obezbeđenje uslova za dalje poboljšanje energetske efikasnosti
- Punu pokrivenost teritorije Crne Gore brzim internetom
- Bolje povezivanje sjevera i juga Crne Gore kroz razvoj puteva, uz puno poštovanje standarda bezbjednosti i sigurnosti
- Nastavak kontinuirane i ravnomjerne obnove i modernizacije javne željezničke infrastrukture, vozni sredstava i postrojenja za održavanje vozova;

Naše komponente (najvažnija strategijska dokumenta na snazi) obuhvataju:

Program pristupanja Crne Gore EU/ PPCG 2018-2020	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore, 2014-2020. godina
Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju – SSP	Ažurirani trogodišnji investicioni plan (2018-2020) operatora distributivnog sistema CEDIS d.o.o. Podgorica
Program ekonomskih reformi 2017-2019. godine	Uredba o sadržaju državnog plana eksploatacije mineralnih sirovina
Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine	Program istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju Crne Gore sa Izveštajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu
Ugovori o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotocima u Crnoj Gori	Strategija razvoja informacionog društva do 2020. godine
Ugovor o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Možura	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. Godine
Rješenja o izdavanju energetske dozvole za izgradnju solarnih elektrana na površinama stambenih, poslovnih i/ili infrastrukturnih objekata	Strategija razvoja saobraćaja 2018-2035. godine
Investicioni plan CGES-a za 2017-2019. godinu	Strategija razvoja održavanja državnih puteva
Strategija razvoja saobraćaja 2018-2035. godine	Strategija razvoja željezničkog saobraćaja
Strategija razvoja održavanja državnih puteva	Jedinstvena nacionalna lista prioriternih infrastrukturnih projekata
Program za investiciono održavanje željezničke infrastrukture u periodu 2018-2020. godine	

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
	PRIORITET 4: Crna Gora - država uspješnih infrastrukturnih projekata			
26. Unapređenje dostupnosti, priuštivosti i kvaliteta isporuke energije	26.1. Obezbjedićemo dodatnu diversifikaciju izvora energije, kroz uvećanje udjela obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u Crnoj Gori, na tržišnim principima (MEK)	<p>Pokretanje, praćenje i administrativna podrška realizaciji projekta izgradnje konvencionalnih hidroelektrana bez subvencioniranih otkupnih cijena</p> <p>Pokretanje, praćenje i administrativna podrška programa izgradnje novih OIE bez subvencioniranih otkupnih cijena Broj objavljenih tendera/ zaključenih ugovora</p> <p>Praćenje i administrativna podrška realizaciji započetih projekata izgradnje malih hidroelektrana vjetroelektrana i solarnih elektrana /Broj izgrađenih malih hidroelektrana (ukupna instalisana snaga i proizvodnja izgrađenih elektrana)</p>	Nastavak realizacije aktivnosti iz 2018. godine	<p>Crna Gora će u 2020. godini obezbijediti ostvarenje cilja – udio obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj energetske potrošnji od 33%</p> <p>Nastavak realizacije investicija u obnovljive izvore energije, u cilju dostizanja novog nacionalnog cilja usklađenog sa EU energetske politikom 2050</p>
	26.2. Obezbjedićemo veću sigurnost snabdijevanja električnom energijom kroz	Praćenje i administrativna podrška realizaciji projekta	Puštanje u rad podmorskog kabla između Crne Gore i Italije	Nastavak realizacije aktivnosti iz 2018. i 2019. godine
		Izvor podataka: Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine za period 2016-2020		

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
	unapređenje <u>prenosnog sistema</u> električne energije (MEK)	Transbalkanskog elektroenergetskog koridora, uz povezivanje elektroenergetskih sistema Crne Gore i Italije podmorskim kablom	Nastavak realizacije Transbalkanskog koridora – sekcija Crna Gora Nastavak saradnje sa susjednim sistemima Srbije i Bosne i Hercegovine na realizaciji projekta	
		Planirani stepen realizacije Projekta na teritoriji Crne Gore u 2018. godini: 78% ukupne vrijednosti Projekta	Planirani stepen realizacije Projekta na teritoriji Crne Gore u 2019. godini: okončanje prve faze projekta izgradnje podmorskog kabla 86% ukupne vrijednosti projekta Transbalkanskog koridora	Planirani stepen realizacije Projekta na teritoriji Crne Gore u 2020. godini: 95% ukupne vrijednosti Projekta
		Izvor podataka: Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine za period 2016-2020		
	26.3. Obezbjedićemo veću sigurnosti snabdijevanja električnom energijom kroz unapređenje <u>distributivnog sistema električne energije</u> (MEK)	Praćenje i administrativna podrška realizaciji projekata izgradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata za distribuciju električne energije/ Ukupna uložena finansijska sredstva/ Broj novoizgrađenih distributivnih objekata/Broj rekonstruisanih distributivnih objekata/SAIDI I SAIFI indeks Projekat uspostavljanja naprednog sistema za mjerenje električne energije primjenom tzv. pametnih brojila/ Planirani broj potrošača električne energije (izražen u procentima ukupnog broja potrošača na distributivnom naponskom nivou) sa naprednim sistemom mjerenja na kraju 2018. godine: 81%	Nastavak realizacije aktivnosti iz 2018. godine	Nastavak realizacije aktivnosti iz 2019. godine

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
		Izvor podataka: Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine za period 2016-2020. godina		
27. Obezbjedenje uslova za dalje poboljšanje energetske efikasnosti	27.1. Omogućićemo ostvarivanje ušteda u finalnoj potrošnji energije na nivou Crne Gore (MEK)	Ostvarivanje nacionalnog indikativnog cilja energetske efikasnosti/ 1% uštede potrošnje energije	1%uštede potrošnje finalne energije	1% uštede potrošnje finalne energije
		Uspostavljanje centralnog sistema evidencije i monitoring nad potrošnjom energije u javnom sektoru;	2% uštede potrošnje energije u javnom sektoru	3%uštede potrošnje energije u javnom sektoru
		Realizacija projekata podrške građanima za korišćenje efikasnih tehnologija koje koriste obnovljive izvore energije: Energy Wood, 90.000 eura, cca 250 sistema. Planirana ušteda energije cca 5.300 MWh Solarni katuni, 30.000 eura, cca 30 sistema	Realizacija projekata podrške građanima za korišćenje efikasnih tehnologija koje koriste obnovljive izvore energije Energy Wood, 100.000 eura, cca 280 sistema. Planirana ušteda energije cca 6.000 MWh Solarni katuni, 30.000 eura, cca 30 sistema	Realizacija projekata podrške građanima za korišćenje efikasnih tehnologija koje koriste obnovljive izvore energije: Energy Wood, 100.000 eura, cca 280 sistema. Planirana ušteda energije cca 6.000 MWh Solarni katuni, 30.000 eura, cca 30 sistema
		Izvor podataka: Izvještaj o realizaciji Akcionog plana energetske efikasnosti, Izvještaji o realizaciji projekata energetske efikasnosti, Izvještaj o ostvarenju indikativnog cilja energetske efikasnosti		
27.2. Obezbijedićemo uslove za dalje poboljšanje energetske karakteristika javnih objekata po osnovu namjenskih kredita (MEK)	Projekat „Energetska efikasnost u Crnoj Gori – dodatno finansiranje (MEEP AF), 0,20 miliona eura; očekivana ušteda 100.000 eura/godišnje	Projekat energetske efikasnosti u javnim zgradama – faza II (EPPB II), 5,00 miliona eura; očekivana ušteda 250.000 eura/godišnje	Projekat energetske efikasnosti u javnim zgradama – faza II (EPPB II), 1,20 miliona eura; očekivana ušteda 55.000 eura/godišnje	
	Projekat energetske efikasnosti u javnim zgradama – faza II (EPPB II)	Projekat “Energetska efikasnost u zdravstvenim objektima“ (MEEP II),	Projekat “Energetska efikasnost u zdravstvenim objektima“ (MEEP II), 2,00 miliona eura; očekivana ušteda 75.000 eura/godišnje	

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
		II), 7,20 miliona eura; očekivana ušteda 230.000 eura/godišnje Projekat "Energetska efikasnost u zdravstvenim objektima" (MEEP II), 1,60 miliona eura; očekivana ušteda 200.000 eura/godišnje	1,50 miliona eura; očekivana ušteda 160.000 eura/godišnje	
		Izvor podataka: Izvještaji o realizaciji projekata energetske efikasnosti u javnom sektoru, Izvještaj o realizaciji Akcionog plana energetske efikasnosti		
28. Obezbijediti punu pokrivenost teritorije Crne Gore brzim internetom	28.1. Razvićemo mreže nove generacije za pristup internetu (NGA) u svim opštinama Crne Gore (MEK)	Procenat domaćinstava u područjima sa pristupnim mrežama nove generacije (NGA) - 60%	Donošenje Zakona o pristupu i postavljanju elektronskih mreža velikih brzina.	Procenat domaćinstava u području sa pristupnim mrežama nove generacije (NGA)- 80%
		Izvor podataka: Strategija razvoja informacionog društva do 2020. godine; Informacija o politici u sektoru širokopojasnog pristupa internetu (2017)		
29. Bolje povezivanje sjevera i juga Crne Gore kroz razvoj puteva, uz puno poštovanje standarda bezbjednosti i sigurnosti	29.1. Izgradnja prioritetne dionice Smokovac – Uvač – Mateševo autoputa Bar – Boljare, čime će se obezbijediti bolja regionalna povezanost Crne Gore i bolje iskorišćavanje razvojnih potencijala u domenu poljoprivrede i turizma, kao i razvoj Luke Bar (MSP)	Izvedeni radovi u vrijednosti od 199,3 miliona eura, što je 24% Ugovorene vrijednosti radova	Završena izgradnja prioritetne dionice autoputa Bar-Boljare	Aktivnosti na realizaciji ostalih dionica autoputa Bar-Boljare, prioritetno dionice Mateševo-Andrijevića duge cca 21 km
	29.2. Unaprijedićemo putnu infrastrukturu kroz izgradnju i rekonstrukciju, redovno i investiciono održavanje magistralnih i regionalnih puteva (MSP)	U trogodišnjem periodu (2018-2020. godine) realizovaće se sljedeći projekti: Izgradnja -Obilaznica Rožaje II faza -Rekonstrukcija dionice puta (izgradnja bulevara) Podgorica – Petrovac dionica skretanja za Aerodrom Golubovci – početak obilaznice Golubovci; -Rekonstrukcija magistralnog puta M-2.3 Podgorica – Cetinje, dionica Cetinjski semafori – most na Sitnici -Rekonstrukcija i izgradnja puta Vrulja – Miljakovići -Rekonstrukcija magistralnog puta M-18 Danilovgrad – Podgorica od km 114+500 do km 129+500, izgradnja bulevara -Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Tivat – Jaz od km 885+500 do km 901+500, izgradnja bulevara		

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikator uspjeha		
		2018	2019	2020
		<p>-Rekonstrukcija puta Cetinje – Čevo – Nikšić, dionica Cetinje – Čevo</p> <p>Rekonstrukcija</p> <p>-Rekonstrukcija puta Vilusi – Vračenići, dionica Petrovići – Vračenići u dužini</p> <p>-Rekonstrukcija puta Berane – Petnjica, II faza</p> <p>-Rekonstrukcija puta Pljevlja – Metaljka</p> <p>-Rekonstrukcija puta Ulcinj - Krute</p> <p>-Rekonstrukcija puta Berane – Kolašin, dionica Lubnice - Jezerine</p> <p>-Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M – 2.1 Bijelo Polje – Ribarevine od km 149+950 do km 153+000</p> <p>-Rekonstrukcija puta Dinoša – Cijevna Zatrijebačka</p> <p>-Rekonstrukcija puta Rogami – Spuž u dužini od 5 km</p> <p>-Rekonstrukcija puta Debeli Brijeg – Herceg Novi, lokalitet Tatarbašče</p> <p>-Rekonstrukcija regionalnog puta Krstac – Ivanova Korita</p> <p>-Rekonstrukcija regionalnog puta R-1 u dužini od 3,5 km od supermarketa Voli do Bajičke crkve</p> <p>-Rekonstrukcija puta Nikšić – Vilusi, dionica Trubjela – Vilusi u dužini od 16 km</p> <p>-Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.1 Barski most – Bijelo Polje, od Barskog mosta do Dobrakova</p> <p>-Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.1 Barski most – Bijelo Polje, od Dobrakova do Bijelog Polja km 35 + 300 do km 146 + 600</p> <p>-Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-8 Pljevlja – Mihajlovica</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Rožaje – Špiljani od km 1148 + 200 do km 1168 + 200 sa sanacijom tunela i mostova</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Lepenac – Ribarevina, L=12, 90 km, Potezi: km 1075 + 200 – km 1081 + 800 i km 1083 + 600 – km 1089 + 872</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Ribarevina – Poda, L=14,70 km, od km 1089 + 872 do km 1104 + 559</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Poda – Berane, L=12,20 km, od km 1104 + 559 do km 1117 + 300</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Berane – tunel „Lokve“, L=16,2 km, od km 1117 + 300 do km 1133 + 507</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica tunel „Lokve“ – Rožaje, L=14,7 km</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Kamenovo – Petrovac, L=11,3 km, od km 911 + 700 do km 923 + 000</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2.4 dionica Petrovac –Bar, L=12,0 km</p> <p>-Investiciono presvlačenje magistralnih i regionalnih puteva</p> <p>-Rekonstrukcija puta Trpezi – Kalače</p> <p>-Rekonstrukcija puta Zeleni – Vuča</p>		

Ciljevi	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
30. Nastavak ravnomjerne obnove i modernizacije javne željezničke infrastrukture, vozni sredstava i postrojenja za održavanje vozova	30.1. Uložiće se 14.69 miliona eura u tekuće i investiciono održavanje javne željezničke infrastrukture i kreiraju se uslovi za nove investicije u iznosu od 40 miliona eura (nabavka novih vozova, oprema za radionice i depoe za održavanje željezničkih vozila, generalni remont 20 km barske pruge i sanacija čeličnih mostova), podizanjem stepena bezbjednosti i sigurnosti u željezničkom prevozu i postizanje ravnomjernog razvoja u svim segmentima željeznice (MSP)	<p>Realizovaće se sljedeći infrastrukturni projekti za tri godine (2018-2020):</p> <ul style="list-style-type: none"> -Remont gornjeg stroja na dionici Kos – Trebešica (povećanje brzine za 30%), -Rekonstrukcija i adaptacija željezničke stanice Bijelo Polje za potrebe zajedničke granične stanice (ubrzanje obrade vozova za 40%), -Zamjena signalno/sigurnosnog uređaja u stanici Podgorica, -Izrada glavnog projekta i izvođenje radova na sanaciji 6 kosina na dionici Lutovo-Bratonožići (smanjenje odrona za 20%), -Izrada glavnih projekata i izvođenje radova sanacije 5 prednapregnutih betonskih mostova na dionici Trebaljevo – Kos, -Izrada glavnih projekata i izvođenje radova sanacije 24 betonska mosta na dionici Bijelo Polje – Bar, -Izrada glavnih projekata i izvođenje radova sanacije 20 tunela na dionici Bijelo Polje – Bar -Izrada glavnih projekata sanacije 10 kosina na pruži Nikšić – Podgorica, -Nabavka i ugradnja grijača skretnica u stanicama Nikšić i Ostrog na pruži Nikšić-Podgorica, -Sanacija tunela br. 206 između stanice Trebešica i ukrsnice Lutovo, -Sanacija propusta i regulacija vodotoka (8 lokaliteta) na pruži Vrbnica – Bar, -Izgradnja pristupne saobraćajnice Ždrebaonik – Sekulići, (povećanje brzine za 40%), -Izgradnja podvožnjaka Pažići sa pristupnim saobraćajnicama, (povećanje brzine za 40%), -Izgradnja podvožnjaka Spuž sa pristupnim saobraćajnicama, (povećanje brzine za 40%), <p><u>Za sljedeće projekte finansijski ugovori biće potpisani, a implementacija ovih projekata počće u 2019. i 2020. godini, kompletan period realizacije je 6 godina, završetak svih aktivnosti u 2025.godini.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Nabavka novih vozova (3) za lokalni putnički saobraćaj -Opremanje i modernizacija radionica i depoa za održavanje vozni sredstava -Generalni remont 20 km pruge Vrbnica - Bar i sanacija 2 čelična mosta 		

PRIORITET 5: Crna Gora - država koja brine o zdravlju i dobrobiti svojih građana i zdravoj životnoj sredini

Cilj ovog prioriteta je stvaranje uslova za dostupan, kvalitetan i dugoročno održiv sistem zdravstvene zaštite sa građaninom u centru sistema, sa posebnim fokusom na promociju i prevenciju, blagovremeno liječenje, rehabilitaciju i njegu. Takođe, cilj nam je poboljšanje uslove života i stanovanja građana, smanjenje siromaštva, efikasna i pravovremena podrška ranjivim grupama i permanentna zaštita najosjetljivijih, posebno djece, uz poštovanje principa jednakih šansi za sve.

Ovo podrazumijeva :

- Podizanje kvaliteta zaštite zdravlja građana, uz povećanje dostupnosti iste kroz brz i jednostavan pristup uslugama, unapređenje preventivne zdravstvene zaštite, farmaceutske politike i položaja i standarda zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika
- Unapređenje zdravlja sportista
- Bolji socijalni i ekonomski položaj građana
- Unaprijeđeni sistem socijalne i dječije zaštite
- Unaprijeđeni sistem socijalnih usluga u skladu sa potrebama
- Bolji socijalni i ekonomski položaj građana
- Unaprijeđene uslove života i stanovanja građana
- Unapređenje stanja životne sredine

Naše komponente (najvažnija strategijska dokumenta na snazi) obuhvataju:

Master plan razvoja zdravstva Crne Gore 2015-2020;	Strategija Crne Gore za sprečavanje zloupotrebe droga 2013-2020
Strukturne reforme u zdravstvenom sistemu;	Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori
Nacionalna strategija za unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite i bezbjednosti pacijenata;	Plan ljudskih resursa u zdravstvu u periodu 2013-2022
Nacionalna strategija za rijetke bolesti u Crnoj Gori 2013 – 2020. godine	Nacionalna strategija prevencije štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori 2013-2020
Nacionalna strategija za kontrolu rezistencije bakterija na antibiotike 2017-2021	Sporazum o saradnji u oblasti zdravstvene zaštite sportista između Ministarstva sporta Crne Gore i Kliničkog centra Crne Gore
Nacionalna strategija zdravstvene zaštite lica sa šećernom bolešću 2016-2020	Strategija razvoja sistema socijalne i dječije zaštite za period 2018-2022
Strategija za kontrolu i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori	Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018-2022
Nacionalna strategija za borbu protiv HIV-AIDS 2015-2020	Strategija za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori za period 2016-2020
Strategija za unapređenje medicine rada 2015-2020.	Strategija zaštite od nasilja u porodici 2016-2020 Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja 2017-2021
Strategija za unapređenje mentalnog zdravlja u Crnoj Gori	Nacionalna stambena strategija 2015-2020. godina
Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine	Nacionalna strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine
Nacionalna strategija za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s Akcionim planom 2016 – 2020. godine	Državni plan za upravljanje otpadom za period 2015-2020. godine

CILJ	Ključne obaveze	Ključne mjere /indikator uspjeha		
		2018	2019	2020
PRIORITET 5: Crna Gora - država koja brine o zdravlju i dobrobiti svojih građana i zdravoj životnoj sredini				
31. Podizanje kvaliteta zaštite zdravlja građana, kroz brz i jednostavan pristup uslugama, unapređenje preventivne zdravstvene zaštite, farmaceutske politike i položaja i standarda zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika	31.1. Unaprijedićemo preventivnu zdravstvenu zaštitu i podizanje kvaliteta zaštite zdravlja građana, uz povećanje dostupnosti zdravstvene zaštite kroz brz i jednostavan pristup uslugama (MZD)	Smanjenje obolijevanja od karcinoma grlića materice, karcinoma dojke i kolorektalnog karcinoma sprovođenjem programa ranog otkrivanja i prevencije (proširenje programa na sve opštine u Crnoj Gori i povećan broj preventivnih pregleda za 5% u odnosu na 2017. godinu)	Donijet program za prevenciju i zaštitu oralnog zdravlja kojem podliježu različite starosne grupe: odojčad (šest mjeseci do godinu dana), djeca predškolskog i školskog uzrasta, studenti i grupa u riziku (djeca ometena u psihofizičkom razvoju)	Obavljeni preventivni stomatološki pregledi za sve grupe navedene u programu za prevenciju i zaštitu oralnog zdravlja
		Prevenција HIV/AIDS, kroz povećanje pristupa rizičnim grupama (seksualne radnice, MSM, intravenski korisnici droga), dijeljenje medicinskih sredstava, savjetovanje i kvalitetan preventivni servis. Preventivni servisi u oblasti mentalnog zdravlja i bolesti zavisnosti (360.000eura)	Prevenција HIV/AIDS, kroz povećanje pristupa rizičnim grupama (SR, MSM, IKD) dijeljenje medicinskih sredstava, savjetovanje i kvalitetan preventivni servis, što će uticati na smanjenje širenja infekcije HIV-om i obolijevanja od AIDS-a među ovom populacijom, ali i smanjenje rizika infekcije van navedenih grupa. Preventivni servisi u oblasti mentalnog zdravlja i bolesti zavisnosti (360.000eura)	Prevenција HIV/AIDS, kroz povećanje pristupa rizičnim grupama (SR, MSM, IKD), dijeljenje medicinskih sredstava, savjetovanje i kvalitetan preventivni servis, što će uticati na smanjenje širenja infekcije HIV-om i obolijevanja od AIDS-a među ovom populacijom, ali i smanjenje rizika infekcije van navedenih grupa. Preventivni servisi u oblasti mentalnog zdravlja i bolesti zavisnosti (360.000eura)
		Smanjenje vremena čekanja na prvi specijalistički pregled do 30 dana	Uvedena terapija moždanog udara u svim zdravstvenim ustanovama sekundarnog i tercijarnog nivoa (tzv „zlatni sat“)	
		Implementacija Projekta uvođenja elektronske		Uvođenje telemedicinskih i mHealth servisa u pokrivanju određenih

CILJ	Ključne obaveze	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
		zdravstvene kartice (smanjenje mogućnosti zloupotreba, građani ne čekaju ovjeru knjižica, konforniji pristup građanina zdravstvenoj zaštiti)		djelatnosti u zdravstvu (kardiologija, radiologija, hitna medicinska pomoć), čime će se građanima omogućiti brže postavljanje dijagnoze i brže i dostupnije procedure u liječenju
		Usvojena Strategija nabavke medicinske opreme Nabavka medicinske opreme u vrijednosti 5 miliona eura za tekuću godinu	Početak realizacije projekata i tehnološko opremanje zdravstvenih ustanova u Crnoj Gori (nova zgrade opšte bolnice Pljevlja, opšta bolnica na primorju, novi objekat interne klinike u Bijelom Polju, novi objekat klinike za psihijatriju i klinike za infektivne bolesti i dermatovenerologiju u Podgorici) Nabavka medicinske opreme u skladu sa Strategijom u vrijednosti od 5 miliona eura	Nabavka medicinske opreme u skladu sa Strategijom u vrijednosti od 5 miliona eura
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva zdravlja, Fonda za zdravstveno osiguranje i Instituta za javno zdravlje		
	31.2. Unaprijedićemo položaj i standard zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika, obezbjeđivanjem kontinuiranih edukacija, rješavanjem stambenog pitanja i uspostavljanjem efikasnog sistema nagrađivanja (MZD)	Realizovan godišnji program kontinuirane medicinske edukacije za 700 ljekara (700.000 eura)	Realizovan godišnji program kontinuirane medicinske edukacije za 700 ljekara (700.000 eura)	Realizovan godišnji program kontinuirane medicinske edukacije za 700 ljekara (700.000 eura)
Obezbijeđene specijalizacije za 100 ljekara		Obezbijeđene specijalizacije za 40 ljekara	Obezbijeđene specijalizacije za 40 ljekara	
Implementacija Sporazuma o obezbjeđenju sredstava za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u zdravstvu-izgrađeno 97 stambenih jedinica u Podgorici i 70 stanova u Nikšiću (400.000,00 eura)		Implementacija Sporazuma o obezbjeđenju sredstava za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u zdravstvu-izgrađeno 60 stambenih jedinica na sjeveru Crne Gore (400.000,00 eura)	Implementacija Sporazuma o obezbjeđenju sredstava za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u zdravstvu- izgrađeno 60 stambenih jedinica na jugu Crne Gore (400.000,00 eura)	

CILJ	Ključne obaveze	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
		Kreiranje modela nagrađivanja zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika	Nagrađivanje najmanje 10 zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika koji su postigli izuzetne rezultate u radu i značajno doprinijeli unaprjeđenju zdravstvene zaštite koju pružaju	Nagrađivanje najmanje 10 zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika koji su postigli izuzetne rezultate u radu i značajno doprinijeli unaprjeđenju zdravstvene zaštite koju pružaju
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva zdravlja, Fonda za zdravstveno osiguranje, Instituta za javno zdravlje i Klinickog Centra Crne Gore		
	31.3. Unaprijedićemo oblast farmaceutске politike, kroz njihovu racionalnu potrošnju i formiranje fonda za skupe lijekove i rijetke bolesti (MZD)	Primjena nove Liste lijekova, kojom se povećava dostupnost savremenih terapija, i proširuje broj dostupnih lijekova na teret Fonda za zdravstveno osiguranje sa posebnim akcentom na osjetljivu populaciju (djeca, trudnice, stara lica) i pacijente oboljele od hroničnih bolesti (dijabetes, kardio vaskularne bolesti, maligne bolesti).	Smanjena potrošnja lijekova koje građani plaćaju iz sopstvenih sredstava za 5%	Smanjena potrošnja lijekova koje građani plaćaju iz sopstvenih sredstava za 5% u odnosu na prethodnu godinu
		Unaprjeđenje rada i realizacije aktivnosti nacionalne komisije za antimikrobnu rezistenciju (NIKRA), čiji je osnovni cilj smanjenje otpornosti bakterija na antibiotike, praćenjem i kontrolom upotrebe antibiotika i smanjenjem njihove potrošnje	Smanjena potrošnja antibiotika za 10%	Smanjena potrošnja antibiotika za još 5% u odnosu na 2019. godinu
		Formiranje posebnog fonda za skupe lijekove i lijekove za rijetke bolesti	Planirano 8 miliona eura za posebno skupe lijekove i lijekove za rijetke bolesti	Planirano 10 miliona eura za posebnoskupe lijekove i lijekove za rijetke bolesti

CILJ	Ključne obaveze	Ključne mjere /indikator uspjeha		
		2018	2019	2020
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva zdravlja, Fonda za zdravstveno osiguranje, ZU Apoteke Crne Gore "Montefarm" i Agencije za lijekove i medicinska sredstva		
32. Unapređenje zdravlja sportista	32.1. Stvorićemo uslove za unapređenje zdravstvene zaštite sportista, osnivanjem Zavoda za sportsku medicinu i intenziviranjem broja pregleda. (MS)	- Usvojen Zakon o sportu - Usvojena Strategija razvoja sporta u Crnoj Gori	- Stvaranje uslova za osnivanje Zavoda za sportsku medicinu	- Osnovan Zavod za sportsku medicinu - Broj sprovedenih pregleda za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti u Zavodu za sportsku medicinu
		Izvor podataka: Službeni list Crne Gore, Godišnji izvještaj o radu Ministarstva sporta, Godišnji program rada Zavoda za sportsku medicinu		
	32.2. Podizaćemo nivo svijesti o značaju pravilnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti sportista kao preventivne mjere u cilju smanjenja broja zdravstveno incidentnih situacija na sportskom terenu (MS)	Realizovane obuke o važnosti zdravlja sportista za 30 lica	Realizovane obuke o važnosti zdravlja sportista za 30 lica	Realizovane obuke o važnosti zdravlja sportista za 30 lica
		Izvor podataka: Evaluacije sa seminara, ankete		
33. Unaprijeđeni sistem socijalne i dječije zaštite	33.1. Poboljšaćemo položaj djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju kroz povećanje kvaliteta usluga i otvaranje novih dnevnih boravaka. Dnevni boravci će biti raspoređeni na sjeveru, jugu i centralnom dijelu Crne Gore (MRSS)	Otvoriće se najmanje 1 dnevni boravak za djecu sa smetnjama u razvoju	Otvoriće se najmanje 1 dnevni boravak za djecu sa smetnjama u razvoju	Otvoriće se najmanje 1 dnevni boravak za djecu sa smetnjama u razvoju
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		
	33.2. Povećaćemo broj djece koja koriste uslugu porodičnog smještaja - hraniteljstva, sa posebnim osvrtom na nesrodničko hraniteljstvo, u cilju	Povećanje broja hraniteljskih porodica za 5%	Povećanje broja hraniteljskih porodica za 5%	Povećanje broja hraniteljskih porodica za 5%
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		

CILJ	Ključne obaveze	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
	kvalitetnije zaštite djece bez roditeljskog staranja (MRSS)			
34. Unaprijeđeni sistem socijalnih usluga u skladu sa potrebama	34.1. Unaprijedićemo i razviti nove servise podrške licima sa invaliditetom kako bi se poboljšao njihov položaj u društvu (MRSS)	Početak rada Centra za rehabilitaciju u Podgorici, koji će omogućiti razvoj servisa podrške koji će doprinijeti kvalitetu života i zapošljavanju osoba sa invaliditetom	Najmanje 80 lica će koristiti usluge Centra , što će dovesti do njihovog zapošljavanja i povećanja kvaliteta života	Najmanje 120 lica će koristiti usluge Centra, što će dovesti do njihovog zapošljavanja i povećanja kvaliteta života.
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		
	34.2. Obezbjedićemo kontinuiranu podršku za zapošljavanje i integraciju lica sa invaliditetom i osigurati subvencije za poslodavce koji zapošljavaju osoba sa invaliditetom (MRSS)	Najmanje 6 miliona eura za potrebe zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije OSI.	Najmanje 6 milona eura. Oko 400 OSI će u ovoj godini dobiti neki vid rehabilitacije i posao.	Najmanje 6 milona eura. Oko 400 OSI će u ovoj godini dobiti neki vid rehabilitacije i posao.
		Izvor podataka: Izvještaji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore- Fond za profesionalnu rehabilitaciju		
	34.3. Poboljšaćemo položaj starijih, otvaranjem novih domova za starija lica, unaprijediti servise koji podržavaju boravak starijih u porodici ili neposrednom okruženju, kroz povećanje broja dnevnih boravaka za starije i povećanje broja starijih koji koriste uslugu pomoć u kući (MRSS)	Otvoriti najmanje 1 novi dom za starije, tri dnevna boravka, i pomoć u kući za najmanje 1200 korisnika	Stvoriti uslove za veće učešće privatnog sektora u ovoj oblasti i povezivanje svih pružaoca usluga starijim licima. Povećanje broja korisnika usluga za najmanje 15%.	Svi pružaoci usluga za stare uvezani u sistem socijalne zaštite starijih lica uz praćenje i kontrolu MRSS. Povećanje broja korisnika usluga za najmanje 15%.
		Izvor podataka: Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja		

CILJ	Ključne obaveze	Ključne mjere /indikator uspjeha		
		2018	2019	2020
	34.4. Pružićemo snažniju podršku svim žrtvama nasilja otvaranjem novih skloništa za žrtve nasilja kao i kriznog centra. Krizni centri će biti raspoređeni na sjeveru, jugu i centralnom dijelu Crne Gore. (MRSS)	Otvoriće se najmanje 1 krizni centar i 1 skloniste za žrtve nasilja	Otvoriće se najmanje 1 krizni centar i 1 skloniste za žrtve nasilja	Otvoriće se najmanje 1 krizni centar
Izvor podataka: Izveštaji Ministarstva rada i socijalnog staranja				
35. Bolji socijalni i ekonomski položaj građana	35.1. Omogućićemo smanjenje linije siromaštva pružanjem efikasne podrške najranjivijim strukturama društva (MRSS)	Kvalitetnija usmjerenost socijalnih davanja. Kroz program aktivacija korisnika socijalnih davanja, koji će realizovati ZZZCG i Centri za socijalni rad pomagaće se izlazak korisnika socijalnih davanja na tržište rada što će omogućiti smanjenje siromaštva porodica. Izlazak 5% radno sposobnih iz stanja socijalne potrebe.	Kvalitetnija usmjerenost socijalnih davanja. Kroz program aktivacija korisnika socijalnih davanja, koji će realizovati ZZZCG i Centri za socijalni rad pomagaće se izlazak korisnika socijalnih davanja na tržište rada što će omogućiti smanjenje siromaštva porodica. Izlazak 5% radno sposobnih iz stanja socijalne potrebe.	Kvalitetnija usmjerenost socijalnih davanja. Kroz program aktivacija korisnika socijalnih davanja, koji će realizovati ZZZCG i Centri za socijalni rad pomagaće se izlazak korisnika socijalnih davanja na tržište rada što će omogućiti smanjenje siromaštva porodica. Izlazak 5% radno sposobnih iz stanja socijalne potrebe.
Izvor podataka: Izveštaji Ministarstva rada i socijalnog staranja				
36. Unaprijeđeni uslovi života i stanovanja građana	36.1. Obezbjedićemo rješavanje stambenog pitanja, po povoljnijim uslovima finansiranja, za oko 400 domaćinstava. Ugovori će	Ugovor sa CEB bankom, objavljivanje oglasa, postupak dodjeljivanja vaučera	Kupovina stanova pod povoljnim uslovima	

CILJ	Ključne obaveze	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
	se realizovati u 2019 godini. (MORT)	Objavljivanje oglasa za dodjelu vaučera i dodjela vaučera za kupovinu stanova	Broj zaključenih ugovora i broj kupljenih stanova pod povoljnijim uslovima	
		Izvor podataka: Ministarstvo održivog razvoja i turizma		
	36.2. Realizovaće se postupak legalizacije nelegalnih objekata i obezbijediti izgradnja infrastrukture, neophodnih sadržaja za normalan život građana u naseljima sa nelegalnim objektima i stvoriti bolji životni uslovi (MORT)	Broj prijavljenih za legalizaciju bespravnih objekata	Obim prikupljenih sredstava kroz proces legalizaciju i ulaganja za infrastrukturu i druge sadržaje za opremanje bespravnih objekata	Obim prikupljenih sredstava kroz proces legalizaciju i ulaganja za infrastrukturu i druge sadržaje za opremanje bespravnih objekata
		Izvor podataka: Ministarstvo održivog razvoja i turizma i jedinice lokalnih samouprava		
	36.3. Rješavaćemo stambena pitanja radnika zaposlenih u prosvjeti, pružanjem finansijske podrške zadrugi prosvjetnih radnika „Solidarno“ (MORT)	600.000 eura	600.000 eura	600.000 eura
		Izvor podataka: Izvještaj o realizaciji Kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova		

37. Unapređenje stanja životne sredine	37.1. Preko Eko fonda, primjenom principa „zagađivač plaća“ obezbijediće se sredstva za realizaciju projekata unapređenja stanja u oblasti životne sredine (MORT)	Osnivanje Eko fonda	Kroz Eko fond obezbijediće se najmanje 2 miliona eura za finansiranje projekata unaprjeđenja životne sredine	Kroz Eko fond obezbijediće se najmanje 3 miliona eura za finansiranje projekata unaprjeđenja životne sredine
		Izvor podataka: Izvještaj Ministarstva održivog razvoja i turizma		
	37.2. Kroz kredit Svjetske banke u iznosu od 50 miliona eura obezbijedićemo remedijaciju dvije „crne ekološke tačke“ i aktivnosti na remedijaciju druge	Ugovaranje sanacije za Brodogradilište Bijela i Rudnik „Šuplja stijena“ i stvaranje uslova za tenderski postupak za saniranje lokacija kod KAP i TE Pljevlja	Aktivnosti na sanaciji Brodogradilišta Bijela i rudnika „Šuplja stijena“ i početak radova na saniranju lokacija KAP i TE Pljevlja	Završetak radova na sanaciji Brodogradilišta Bijela i Rudnika „Šuplja stijena“ i nastavak aktivnosti na saniranju lokacija KAP i TE Pljevlja

dvije „crne ekološke tačke“ čime će se riješiti jedni od najvećih ekoloških problema u Crnoj Gori (MORT)			
	Izvor podataka: Izvještaj Ministarstva održivog razvoja i turizma		
37.3. Uspostavićemo Centar za zbrinjavanje zaplijenjenih i ozlijeđenih zaštićenih vrsta životinja sa zoološkim vrtom u Beranama (MORT)	Stvaranje uslova za izgradnju i izgradnja Centra	Nastavak aktivnosti na izgradnji Centra	Otvaranje Centra
	Izvor podataka: Izvještaj Ministarstvo održivog razvoja i turizma		
37.4. Obezbijedićemo veći stepen prečišćavanja otpadnih voda kroz nastavak aktivnosti i početak izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Baru, Cetinju, Bijelom Polju, Beranama, Danilovgradu, Rožajama, Plavu, Ulcinju, Podgorici (MORT)	Završiće se postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Herceg Novom i nastaviti aktivnosti na izgradnji drugih postrojenja	Završiće se još najmanje dva i nastaviti aktivnosti na izgradnjidrugih postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda	Završiće se još najmanje dva i nastaviti aktivnosti na izgradnji drugih postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda
	Izvor podataka: Izvještaj Ministarstva održivog razvoja i turizma		
37.5. Radićemo na unapređenju održivog sistema upravljanja otpadom i smanjenju količina otpada koje treba trajno odložiti na deponije (MORT)	Procenat upotrebe reciklibilnog otpada 6%, a samim tim smanjiće se količina koju treba trajno odložiti na deponije	Procenat upotrebe reciklibilnog otpada 12%,a samim tim smanjiće se količina koju treba trajno odložiti na deponije	Procenat upotrebe reciklibilnog otpada 17%, a samim tim smanjiće se količina koju treba trajno odložiti na deponije
	Izvor podataka: Izvještaj Ministarstvo održivog razvoja i turizma		

	37.6. Radićemo na razvoju javne svijesti u pogledu značaja upravljanja otpadom (MORT)	15 održanih radionica „Odvojeno sakupljanje otpada je moja odluka“, „Kompostiranje otpada u domaćinstvima“ „Upravljanje opasnim komunalnim otpadom“ i dr.	16 održanih radionica „Odvojeno sakupljanje otpada je moja odluka“, „Kompostiranje otpada u domaćinstvima“ „Upravljanje opasnim komunalnim otpadom“ i dr.	18 održanih radionica „Odvojeno sakupljanje otpada je moja odluka“, „Kompostiranje otpada u domaćinstvima“ „Upravljanje opasnim komunalnim otpadom“ i dr.
--	--	---	---	---

PRIORITET 6: Crna Gora - država sa snažnom međunarodnom pozicijom

Primarni cilj ovog prioriteta je unaprijediti regionalnu poziciju i međunarodni ugled Crne Gore kao kredibilne članice NATO i buduće članice Evropske unije. Da bismo to dostigli, radićemo na sprovođenju bezbjednosne politike u skladu sa standardima NATO i ispunjavanju svih obaveza iz pregovora za članstvo u EU, kako bismo građanima Crne Gore osigurali što bolji i kvalitetniji život.

Ovo podrazumijeva:

- Ostvarivanje unutrašnje spremnosti za zatvaranje pregovora s EU do 2020
- Pripremu sistema za efikasno sprovođenje evropskih strukturalnih i investicionih fondova, uz maksimalno korištenje sredstava Ipe
- Unapređenje regionalne saradnje i dobrosusjedskih odnosa, kao i sveukupnih veza sa državama članicama EU i NATO, te politički i ekonomski uticajnim partnerima kroz snaženje diplomatsko-konzularne mreže
- Produbljivanje veza matične države sa crnogorskim iseljenicima i njihovim udruženjima kroz realizaciju konkretnih projekata od obostranog interesa
- Intenzivni nastavak integracije u NATO kroz implementaciju politika NATO i aktivni doprinos istim, usklađivanje sa standardima NATO, uključujući i unapređenje sposobnosti i kapaciteta Vojske Crne Gore za izvršenje namjenskih zadataka, samostalno i u saradnji s NATO saveznicima
- Modernizaciju i opremanje Vojske Crne Gore u skladu sa standardima NATO
- Snaženje imidža Crne Gore kao zemlje sporta kroz podršku crnogorskim vrhunskim sportistima, kao našem brendu u svijetu

Naše komponente (najvažnija strategijska dokumenta na snazi) obuhvataju:

- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju - SSP
- Program pristupanja Crne Gore EU - PPCG 2018 - 2020
- Indikativni strategijski dokument za Ipu 2014-2020
- Strategija informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji
- Strategija odbrane Crne Gore
- Strategijski pregled odbrane Crne Gore
- Dugoročni plan razvoja odbrane 2016 – 2025
- Plan investiranja Crne Gore u odbranu 2018 – 2024

CILJ	KLJUČNE OBAVEZE	Ključne mjere /indikatori uspjeha		
		2018	2019	2020
38. Ostvarivanje unutrašnje spremnosti za zatvaranje pregovora s EU do 2020	38.1. Doprinijećemo unutrašnjoj spremnosti institucija za zatvaranje poglavlja i pripremi državne uprave za kvalitetno sprovođenje pravne tekovine EU (MEP kao koordinator Pregovaračke strukture i svi resori)	Ispunjena sva početna mjerila	Nastavak stvaranja uslova za zatvaranje većeg dijela poglavlja	Stvoreni uslovi za zatvaranje svih poglavlja
	38.2. Osiguraćemo viši stepen nivoa usklađenosti nacionalnog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU neophodnog za zatvaranje poglavlja (MEP kao koordinator Pregovaračke strukture i svi resori)	Procenat realizacije PPCG 75%	Procenat realizacije PPCG 80%	Procenat realizacije PPCG 85 %
		Izvor podataka: Izvještaj o realizaciji PPCG		
	38.3. Doprinijećemo boljem planiranju javnih politika kroz uspostavljanje okvira za bolji kvalitet strategija (MEP)	Udio strategija koje donosi Vlada ispunjava minimum propisanih kriterijuma kvaliteta 5%	Udio strategija koje donosi Vlada ispunjava minimum propisanih kriterijuma kvaliteta 25%	Udio strategija koje donosi Vlada ispunjava minimum propisanih kriterijuma kvaliteta 55%
Izvor podataka: Godišnji izvještaji o radu Ministarstva evropskih poslova				
38.4. Unaprijedićemo informisanost građana o procesu pristupanja EU	Procenat informisanosti građana 80%	Procenat informisanosti građana 80%	Procenat informisanosti građana 80%	
	Izvor podataka: Ankete, Istraživanje javnog mnjenja			
39. Priprema sistema za efikasno sprovođenje evropskih strukturnih i investicionih	39.1. Unaprijedićemo korištenje pretpristupne podrške (MEP i svi resori)	Isprogramirana alokacija Ipe za 2018. godinu	Zatvoreni svi programi Ipe 2007-2013	Isprogramirane posljednje dvije alokacije Ipe 2019-2020
		Izvor podataka: Godišnje informacije za Vladu o programima podrške EU u Crnoj Gori		

fondova, uz maksimalno korištenje sredstava Ipe	39.2. Pripremićemo sistem za upravljanje Evropskim strukturnim i investicionim fondovima (<i>ESI fondovi</i>)		Potpisan Partnerski sporazum između Crne Gore i EU Donijet Zakon o uspostavljanju institucionalnog okvira za fondove ESI	Donijet plan zapošljavanja i obuke kadrova za ESI fondove
		Izvor podataka: Godišnji izvještaji o radu Ministarstva evropskih poslova		
40. Unapređenje regionalne saradnje i dobrosusjedskih odnosa, kao i sveukupnih veza sa državama članicama EU i NATO, te politički i ekonomski uticajnim partnerima kroz snaženje diplomatsko-konzularne mreže	40.1. Ojačaćemo diplomatsko-konzularnu mrežu u cilju stvaranja institucionalnih okvira za zastupanje interesa Crne Gore i njenih državljana u inostranstvu (MVP)	Unaprijedićemo administrativne kapacitete u postojećim diplomatsko-konzularnim predstavništvima i otvorićemo nova, fokusirajući se na skandinavske države, politički i ekonomski značajne partnere i zemlje u kojima je brojna crnogorska iseljenička zajednica	Izradićemo Analizu rada DKP-a u cilju identifikovanja nedostataka i u radu DKP-a a istovremeno i upućivanje konkretnih smjernica za njihov efikasniji i efektivniji rad u ostvarenju glavnog prioriteta	Pristupićemo novim otvaranjima DKP-a u skladu sa procijenjenim političko-ekonomskim potrebama
	40.2. Unaprijedićemo saradnju sa susjednim zemljama aktivnim učešćem i predsjedavanjem regionalnim inicijativama i mehanizmima, što uključuje organizaciju velikog broja međunarodnih skupova o pitanjima od regionalnog značaja i interesa (MVP)	Predsjedavanje Američko-Jadranskom poveljom – A5, Predsjedavanje Jadransko-jonskom inicijativom maj 2018-maj 2019.godine Predsjedavanje Crne Gore članom IV, Okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, Aneks 1-B Dejtonski sporazum	Predsjedavanje Jadransko-jonskom inicijativom maj 2018-maj 2019. godine Izradićemo Analizu o značaju i rezultatima predsjedavanja, kao i mjerama koje je neophodno preduzeti u susret sljedećim sličnim aktivnostima	Nastavićemo aktivno da sudjelujemo u regionalnim inicijativama i mehanizmima u cilju snaženja pozicije Crne Gore u regionu i jačanja međudržavne saradnje i dobrosusjedskih odnosa

41. Produblјivanje veza matične države sa crnogorskim iseljenicima	41.1. Produbićemo vezu matične države sa iseljenicima i njihovim udruženjima u cilju jačanja sveukupne povezanosti sa Crnom Gorom i realizacije projekata od obostranog interesa (MVP)	Uspostavićemo novu bazu podataka o iseljenicima koja će omogućiti izdavanje iseljeničkih knjižica i organizaciju drugih događaja (škole jezika, dana iseljenika i sl.)	Formiraćemo informativni punkt/biro koji će stvoriti mogućnost za bržu i kvalitetniju razmjenu informacija sa iseljeničkim zajednicama	Otvorićemo „crnogorske sobe“ u zemljama u kojima je prisutna brojna crnogorska iseljenička zajednica
42. Intenzivni nastavak integracije u NATO kroz implementaciju politika NATO i aktivni doprinos istim, usklađivanje sa standardima NATO, uključujući i unapređenje sposobnosti i kapaciteta Vojske Crne Gore za izvršenje namjenskih zadataka, samostalno i u saradnji s NATO saveznicima	42.1. Nastavićemo dogradnju organizacijsko - formacijske strukture i povećati brojno stanje Vojske CG u skladu sa misijama i zadacima Vojske (MOD)	Vlada će donijeti Strategijski pregled odbrane i Dugoročni plan razvoja odbrane 2019.-2024. godine, koji će, kao strateška dokumenta dati osnov za uspostavljanje ove strukture	-VOC integrisan u NATINAMDS sistem	Vlada će donijeti Odluku o organizacijsko – formacijskoj strukturi i brojnoj veličini Vojske CG, Realizacija 100%
	42.2. Nastavićemo aktivnosti na integrisanju vazdušnog prostora iznad Crne Gore u NATO integrisani sistem protivvazdušne i protivrakete odbrane (NATO integrated Air and Missile Defence System – NATINAMDS) (MOD)	adaptiran i sertifikovan Vazduhoplovno-operativni centar Vazduhoplovstva Crne Gore (VOC)		
	42.3. Nastavićemo usklađivanje strateških dokumenata sa standardima NATO (MOD)	-Vlada će donijeti Strategiju nacionalne bezbjednosti, Strategijski pregled odbrane CG i Dugoročni plan razvoja odbrane 2019- 2024. godina	Vlada će donijeti, odnosno izmijeniti i dopuniti Strategiju odbrane Crne Gore	
43. Modernizacija i opremanje Vojske Crne Gore u skladu sa standardima NATO	43.1. Nabavićemo višenamjenske helikoptere kroz kreditni aranžman na pet godina, ukupan iznos sredstava 30 miliona eura; (MOD) 43.2. Nabavićemo radare kroz kreditni aranžman, ukupan iznos sredstava 15 miliona eura.	Nabavka u cjelosti realizovana, isporučeni helikopteri Priprema tehničke specifikacije	Prikupljanje ponuda	Izbor najpovoljnijeg ponuđača i potpisivanje ugovora o nabavci

	43.3. Nabavićemo šest lako oklopljenih terenskih vozila (donacija SR Njemačke u vrijednosti od 2.250.000,00 €	Nabavka u cjelosti realizovana - isporučena vozila		
		Izveštaj o radu Ministarstva odbrane, Izveštaj o stanju u Vojsci Crne Gore, Informacija o vojnoj integraciji Crne Gore u NATO, Plan investiranja CG u odbranu 2018 – 2024. godina		
44. Snaženje imidža Crne Gore kao zemlje sporta kroz podršku crnogorskim vrhunskim sportistima, kao našem brendu u svijetu	44.1. Podržaćemo organizaciju međunarodnih takmičenja u Crnoj Gori (MS)	- broj podržanih međunarodnih takmičenja koja se organizuju u Crnoj Gori	- broj podržanih međunarodnih takmičenja koja se organizuju u Crnoj Gori	- broj podržanih međunarodnih takmičenja koja se organizuju u Crnoj Gori
		- procenat posjećenosti Crne Gore u toku trajanja sportske manifestacije	- procenat posjećenosti Crne Gore u toku trajanja sportske manifestacije	- procenat posjećenosti Crne Gore u toku trajanja sportske manifestacije
		Izvor podataka: Godišnji izvještaj o radu Ministarstva sporta, Izveštaji Ministarstva održivog razvoja i turizma Crne Gore		
	44.2. Podržaćemo učešće sportista na međunarodnim takmičenjima (MS)	- Broj podržanih programa sportskih organizacija koji sadrže učešće na međunarodnim takmičenjima	- Broj podržanih programa sportskih organizacija koji sadrže učešće na međunarodnim takmičenjima	- Broj podržanih programa sportskih organizacija koji sadrže učešće na međunarodnim takmičenjima
		- Rezultati crnogorskih sportista na međunarodnim sportskim takmičenjima	- Rezultati crnogorskih sportista na međunarodnim sportskim takmičenjima	- Rezultati crnogorskih sportista na međunarodnim sportskim takmičenjima
		Izvor podataka: Kvartalni i godišnji izvještaji sportskih organizacija o realizovanim programskim aktivnostima		
44.3. Jaćaćemo kult crnogorske reprezentacije kroz niz projekata (MS)	- Broj realizovanih projekata „Moja reprezentacija“	- Broj realizovanih projekata „Moja reprezentacija“	- Broj realizovanih projekata „Moja reprezentacija“	
	- Proslava i smotra reprezentacija u okviru Dana reprezentacije	- Proslava i smotra reprezentacija u okviru Dana reprezentacije	- Proslava i smotra reprezentacija u okviru Dana reprezentacije	
	Izvor podataka: Godišnji izvještaj o radu Ministarstva sporta			

MEHANIZAM ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA SPRV:

U cilju efikasnog sprovođenja ključnih obaveza usmjerenih na realizaciju ciljeva u okviru 6 prioriteta Srednjeročnog programa rada Vlade, a poštujući princip odgovornosti i profesionalizma kao vodeći princip odgovorne i efikasne uprave,

utvrđuje se sljedeća implementaciona agenda :

Prioritet	ODGOVORNE INSTITUCIJE	ODGOVORNA LICA
1	Ministarstvo ekonomije	Radosav Babić, generalni direktor za transformaciju i investicije Miloš Čelanović -generalni direktor za razvoj (koordinacija i izvještavanje)
	Ministarstvo finansija	mr Iva Vuković, generalna direktorica za ekonomsku politiku i razvoj
	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Vukica Jelić, državna sekretarka
	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Ranko Andrijašević, samostalni savjetnik
	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	Đuro Žugić, državni sekretar
	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Zoran Tomić, sekretar
	Ministarstvo vanjskih poslova	Irena Prelević, savjetnica
2	Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije	mr Dragan Pejanović, državni sekretar
	Ministarstvo javne uprave	Goran Jovetić, državni sekretar
	Ministarstvo pravde	Nada Stanišić, sekretarka
	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Ranko Andrijašević, samostalni savjetnik
	Ministarstvo finansija	mr Iva Vuković, generalna direktorica za ekonomsku politiku i razvoj
3	Ministarstvo prosvjete	Aleksandar Mitrović, državni sekretar
	Ministarstvo nauke	Smiljana Prelević, sekretarka
	Ministarstvo kulture	Igor Vučinić, sekretar
	Ministarstvo sporta	Nenad Koprivica, direktor Direktorata za mlade
4	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	Dino Tutundžić, samostalni savjetnik
	Ministarstvo ekonomije	Nikola Vujović - državni sekretar

		Miloš Čelanović -generalni direktor za razvoj (koordinacija i izvještavanje)
5	Ministarstvo zdravlja	Nikola Antović, sekretar
	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Vukica Jelić, državna sekretarka
	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Zoran Tomić, sekretar
6	Ministarstvo evropskih poslova	Zorka Kordić, generalna direktorica za koordinaciju strategija
	Ministarstvo vanjskih poslova	Irena Prelević, savjetnica
	Ministarstvo odbrane	Nada Ulićević, sekretarka

Komisija za praćenje sprovođenja Srednjoročnog programa rada Vlade 2018-2020 će na mjesečnom nivou pratiti realizaciju Programa i kvartalno izvještavati Vladu o stepenu ostvarenih obaveza utvrđenih ovim programom.

Na osnovu podataka koji u okviru svakog prioriteta upućuju na stepen realizacije odgovarajućih ciljeva i pratećih ključnih obaveza, Komisija priprema godišnji izvještaj o stepenu realizacije ključnih obaveza iz SPRV 2018-2020, u odnosu na planirane ključne mjere/indikatore uspjeha koji su definisani u ovom Programu na godišnjem nivou.